

ՖԻՐՄԱՎ Ա. Ի.

ՏՆՏԵՍԵԼ ԱՇԽՈՐԵՐԸ
ԿՈԼՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ИСТОРИИ АСНИ
Академии Наук
СССР

Բնագրվ. 2. Ս. յիվ 9. 9.

338.14

Ջ-65



ՀՐԱՅԱՐԱԿԳՈՒԹՅՈՒՆ «ՅՅՈՒՍԻՍՅԱՅԻՆ ԿՈՎՎԱՍ»
ՌՈՍՏՈՎ-ԴՆԵ 1933

CA 495

ՖԻՐՄԱԿ Ա. Ի.

17 FEB 2010

338.14

3-65

**ՏՆՏԵՍԵԼ ԱՇԽՈՐԵՐԸ
ԿՈԼՏՆԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ**

Բարձր. 2. Մ. յնվ 4. 4.



61179-67

ՀԲԱՅԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈԼԵԿՑԻՆ
ԲՈՍՏՈՆԻ-ԳՈՆ 1937

№ 6 SEP 2013

ՅՍ. ԾՁ. Ե



Книгоиздательство
„Северный Кавказ“

ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՈՒՆԵՆԱԼ ԱՍՈՒՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Կոմունիստական կուսակցության ղեկավարութեամբ բան-
վոր զասակարգի պարբերաբար մղվող պայքարի հեռավան-
քով, Սորհրդային Միութեան մեջ զբվել և սոցիալիստական
հասարակութուն կառուցելու ամուր հիմքը:

Սորհրդային Միութունը հետաճաց գյուղատնտեսական
չերկրից վերածվել և բարձր զարգացած արդյունաբերու-
թեամբ ինդուստրիալ չերկրի: Սոցիալիստական ինդուստրա-
ցումը հնարավորութուն տվեց զինելու մեր գյուղական
տնտեսութունը զարգացած բարձր տեխնիկայով: Գյուղա-
տնտեսութեան մեջ մտցված են հարյուր հազարավոր տրակ-
տորներ, կոմբայններ, տրակտորային կցորդ ինվենտար:
Այդ մեքենաներն այժմ հանդիսանում են գյուղատնտեսու-
թեան մեջ արտադրութեան հիմնական զործիքները:

Գյուղատնտեսութունը հիմնավորապես վերակառուցվեց:
Մենք հիմնականում ավարտեցինք համատարած կոլեկտիվա-
ցումը և այդ հիման վրա կուլակութեան վերացումը, վոր-
պես զասակարգի: Վերջին չերեք տարիների ընթացքում
ԽՍՀՄ-յան մեջ ստեղծվել են ավելի քան 209 հազար կոլ-
տնտեսութուններ, վորոնք ընդգրկել են գյուղացիական
տնտեսութունների ավելի քան 60 տոկոսը: 1932 թվակա-
նին կոլտնտեսութունները ցանեցին ավելի քան 90 մի-
լիոն հեկտար հող: Կազմակերպված են 5 հազար խորհան-
տեսութուններ:

Խորհրդանոտեսություններն ու կոլտնտեսություններն ընդ-
գրել են բոլոր ցանքատարածությունների մոտ 80 տոկոսը
և նրանք հանդիսանում են գյուղատնտեսական միջերջների
հիմնական արտադրողները:

Հյուսիսային կովկասում խորհրդանոտեսությունների և կոլ-
տնտեսությունների ցանքսերը 1932 թվին կազմում էին
92 տոկոս, իսկ մենատնտեսներինը—8 տոկոս: 1933 թվա-
կանին խորհրդանոտեսությունների և կոլտնտեսությունների
ցանքսերը կազմելու յեն 95,6⁰/₀, իսկ մենատնտեսներինը—
միայն 4,4%: Այդ վկայում է, վոր ԽՍՀՄ և մեր յերկրա-
մասն արդեն վերջնականապես ամրապնդվել են գյուղատն-
տեսության զարգացման սոցիալիստական ուղիների վրա:

Դասակարգային թշնամին և նրա ոպորտունիստական
գործակալությունը զանազան ֆուստարարական միջոցների
գործադրությամբ ունեյին միայն մի նպատակ—Թուլացնել
Խորհրդային Միությունը տնտեսապես և հեշտացնել նրա
դեմ կապիտալիստական յերկրների ինտերվենցիան: Ա-
հայն այդ նրան չհաջողվեց:

Սոցիալիստական սեկտորի՝ խորհրդանոտեսությունների և
կոլտնտեսությունների հաղթանակն ամրոջովին Չախջա-
խեց դասակարգային թշնամիների հաշիվները մեր
յերկրի սոցիալիստական շինարարությունը խորտակելու
առթիվ:

Չնայած կոլեկտիվացում անցկացնելու դեմ կուլակային
և հակահեղափոխական տարրերի ունեցած կատաղի դիմա-
դրության, չնայած աջ ոպորտունիստների —կուսակցու-
թյան կուլակի հետ հաշտ գործակցելու փորձերին, կուսակ-
ցությունը յուժեց գյուղատնտեսության սոցիալիստական
վերակառուցման պատմական մեծ կարեվորություն ունե-
ցող խնդիրը:

Կոլտնտեսությունները վերջնականապես և ընդմիջա-
հաղթահարեցին: Կոլտնտեսություններն ըստ արտադրու-
թյան դարձան մեր Միության տնտեսության հիմնական և
վճռական ուժը:

«Այժմ արդեն խնդիրը կոլտնտեսությունների լինելու
կամ չլինելու մասին չէ:

Այդ հարցն արդեն յուժված է դրականապես: Կոլտնտե-
սություններն ամրապնդված են:

Ուղին դեպի հին անհատական տնտեսությունը փակ-
ված է վերջնականապես» (ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի և ԿՎՀ հուճ-
վարյան պլենումում արած ընկ. Ստալինի ղեկուցումից):

Մահայն կուլակության հիմնականում վերացումը, վոր-
պես դասակարգի, դեռ չի նշանակում, վոր վերացված են
կուլակության մնացորդների ամեն տեսակ փորձերը՝ խան-
գաբելու կոլտնտեսային շինարարությունը: Ոգովելով մի
քանի գյուղական կուսակազմակերպությունների քաղաքա-
կան կարճատեսությունից և դասակարգային զգոնության
բթանալուց և առանձին կազմալուծված կոմունիստների
ուղղակի ոգնությունից, կուլակության և հակահեղափոխա-
կան սպիտակ զվարդիականների մնացորդները, մանավանդ
Կուբանի ռայոններում, կազմակերպեցին սարտաժ այնպի-
սի կարեվորագույն տնտեսական-քաղաքական միջոցառում-
ների, ինչպիսին են՝ աշնանացանը և հացամթերման պլան-
ների կատարումը:

«Այն միջոցառումներն, այն մեծագույն արտոնություն-
ները, վորոնք տրված են վերջին ժամանակներս կոլտնտե-
սությունների և աշխատավոր մենատնտեսների—կոլտնտե-
սային առևտրի թուլյությունը, վորը հնարավորություն
է տալիս վաճառելու մթերքների մի մասը ավելի բարձր
գներով, քան պետական գներն են, դրանով իսկ ավելաց-
նելով կոլտնտեսությունների և կոլտնտեսականների դրա-
ժական ռեսուրսները, հացի և մսի մթերման պլանի պակա-
սեցումը, անհատական անասնաբուծության, յուրաքանչյուր
կոլտնտեսականի և աշխատավոր մենատնտեսականի տան
կից անտեսության բարձրացման—այս բոլոր միջոցները
կուլակությունը համարեց վորպես խորհրդային իշխանու-
թյան զիջում, վորպես խորհրդային իշխանության թու-
լություն, և վորոշեց փորձել հուպ տալ: Յեթե խորհրդային

իշխանութիւնը թույլ ե, հուպ տանք, կազմակերպենք սա-
բոտած, չցանկենք. հացը չհնձենք և ստիպենք քաղաքներէ
բանվորներին մնալ սոված: Գուցե ելի զիջումներ կորզենք,
գուցե և փորձենք, թե վճիռն ամուր ե խորհրդային իշ-
խանութիւնը, կղեմանն արդյոք այդ սաբոտաժին, թե
վոչ: Այսպես ե այժմ դասակարգային պայքարի մեխանիկան»:
(ՇԵՐՈՒՂԱՅԵՎ)

Ոգտագործել հետամնաց կոլտնտեսականների և մենա-
տնտեսականների մանր-սեփականատիրական տրամադրու-
թյունները, կուլակային թափթփուկներին հաջողվեց շատ
տեղերում լքել աշխատանքային կարգապահութիւնը և
բարեխիղճ վերաբերմունքը դեպի կոլեկտիվ տնտեսութիւ-
նը: Յեթե առանձին կոլտնտեսականներն ունեցել են ամ-
բողջ տարվա ընթացքում 10—15-ական աշխոր, այդպիսի
աշխատանքն աշխատանք չէ: Իսկ այդպիսի կոլտնտեսա-
կանների թիվը շատ մեծ ե Կուբանի կոլտնտեսութիւննե-
րում: Առանձին կոլտնտեսութիւններում այդպիսիները
կազմում եյին աշխատունակների կազմի մոտ յերրորդ մա-
սը, իսկ սև տախտակին հանած կոլտնտեսութիւններում՝
դրանից ել ավելի: Որինակ, Տիմաշեվսկայա ստանիցայի
«Սաբոլոդ» կոլտնտեսութիւնում 400 աշխատունակներից
աշխատանքի եյին դուրս գալիս 100—125 հոգուց վոչ ա-
վելի, վորոնցից դաշտային աշխատանքներին մասնակցում
եյին շատ քչերը:

«Յերը մենատնտեսականն աշխատում եր իր համար,
նա քրտնաթոր աշխատում եր վողջ տարին՝ թե լավ և թե
վատ յեղանակին: Ամբողջ ընտանիքը՝ մեծից՝ մինչև փոքրը
աշխատում եր մի կտոր հաց ունենալու համար: Յեվ ահա,
յերը մենատնտեսականը փոխադրվեց կոլտնտեսութիւն,
կուլակը, յենթակուլակը, ոգտագործելով կոլտնտեսականի,
յերեկվա մենատնտեսականի սեփականատիրական հողերա-
տութիւնը, անում ե ամեն ինչ աշխատանքային կարգա-
պահութիւնը լինելու համար, սովորեցնում ե աշխատել վոչ
իբրե իր տնտեսութիւն համար, այլ վորպես ուրիշի, սո-

փորեցնում ե աշխատել քիչ, աշխատել վատ: Յերը տես-
նում ենք մենատնտեսականի ազարակը, աչքի յե ընկնում,
վոր նրա անձնական բանջարանոցը հիանալի կերպով՝ մը-
շակված ե, իսկ կոլտնտեսային դաշտերը հաճախ գտնվում
են խայտառակ դրութիւն մեջ»:
(ՇԵՐՈՒՂԱՅԵՎ)

Կասկած չկա, վոր կուլակների կարեւորագույն քաղա-
քական կամպանիաների այդ սաբոտաժը, վորն ուղղված ե
կոլտնտեսային շինարարութիւնը քայքայելու համար, վե-
բացվելու յե և արդեն վերացվում ե: Խորհրդային իշխանու-
թիւնը աշխարհիս ամենամուր իշխանութիւնն ե և չի
թույլ տա կուլակային թափթփուկներին վիժեցնելու գյու-
ղատնտեսութիւն վերակառուցումը սոցիալիստական սկզ-
բունքներով: Սակայն այդպիսի սաբոտաժի առաջ գալը
պարտավորեցնում ե տեղական կուսակցական և կոլտնտե-
սային կազմակերպութիւններին, նույնպես և յուրաքան-
չյուր առանձին իսկպես կոլտնտեսային գործին նվիրված
կոլտնտեսականներին ամբողջ ուժադուրքուք կենտրոնաց-
նել կուլակային մնացորդների զեմ մղվող պայքարի վրա,
կոյեմեստոյութիւնների կազմակերպական-օհեստական ամբա-
պնդման վրա և կոլտնտեսութիւններում նոր աշխատանքա-
յին կարգապահութիւն ստեղծելու վրա:

Հողժողովում ընկ. Յակովլեվը ԽՍՀՄ Կենտրոնական յերրորդ
սեսիային իր զեկուցման մեջ ասաց—«կոյեմեստոյութիւններում
օհեղծելու նոր աօխաճանային կարգապահութիւն, նոր
կոյեմեթիվ աօխաճանի կարգապահութիւն, այդ գիտեկից կոյ-
եմեստականների կարգապահութիւն յանդիք ծառացել ե, վօր-
պես կոյեմեստային տրադիցիայան կազմակերպման կարեւոր
յեվ ամենամիմնական յանգիքներից մեկը»:

Լենինը սոցիալիստական հասարակութիւնն անդժելու և
կառուցելու մեջ աշխատանքային կարգապահութիւն ամ-
բապնդման գործին մեծ նշանակութիւն եր տալիս. նա աս-
ում եր.—

«Մարդկային պատմութիւն մեջ այս վեթիւրի փոխան-
ցումը—հարկադիր աշխատանքից ազատ աշխատանքի, չի
7

կարող տեղի ունենալ՝ առանց ընդհարումների, զժգարու-
թյունների, առանց ստիպողականութեան ունակացած ձրիա-
կերների յեվ նրանց արբանյակների վերաբերմամբ»

Հետևապես չի կարելի նոր աշխատանքային կարգա-
պահութիւն ստեղծել՝ առանց ստիպողականութեան դեպի
արմատացած ձրիակերների և նրանց թափթփովների
վերաբերմամբ: Յեվ հետո ընկ. Լենինն ասում է...

«Պետք է ամրապնդել այն, ինչ մենք ինքներս ենք ձեռք
բերել, ինչ հրահանգել ենք, որենք ենք դարձրել, ջննար-
կել ենք, նշել ենք—ամրապնդել և դարձնել ամենորոյա աշ-
խատանքային կարգապահութեան կայուն ձեւեր»:

Յեվ դա բոլորովին ճիշտ է, վորովհետեւ մեզ մոտ շատ
կոլտնտեսութիւններում աշխատանքային կարգապահու-
թեան գործն այնքան եւ բարեհաջող չէ:

«Մեզ մոտ կոլտնտեսութիւններում քիչ չեն այնպիսի-
ները, վորոնք նայում են կոլտնտեսութիւնների վրա նախ
և առաջ այս տեսակետից. «քանի վոր յես մտել եմ
կոլտնտեսութեան մեջ, նշանակում ե յես պետք է աշխա-
տեմ ավելի քիչ, իսկ իմ հարեվանը պետք է աշխատի ավե-
լի շատ, իսկ քարշել այնտեղից և ստանալ ինձ պետք է
ավելի, իսկ հարեանիս—քիչ»: Այդպիսի մարդիկ դեռ շատ
կան համարյա յուրաքանչյուր կոլտնտեսութիւնում: Դա
այնպիսի մարդկանց հոգեբանութիւնն է, վորոնք մտնելով
կոլտնտեսութիւնները, պահպանել են դեռ մասնավոր
սեփականատիրական շատ սովորութիւններ. այդ հոգեբա-
նութիւնը դեռ շատ անգամ պիտի փչացնի գործը կոլտն-
տեսութիւնում»:

(ՅՍ.ԿՈՎԼԵՎ)

Աշխատանքային կարգապահութեան բացակայութեանը
կոլտնտեսութիւններում, անփութութեանը, կորդողութիւ-
նը, աշխատանքի կազմակերպման և հաշվառքի անկարգու-
թիւնը տանում են կոլտնտեսութիւնները դեպի խորտա-
կում և ոգնում են դատակարգային թշնամուն՝ կուլակին և
նրա թափթփովներին—կորգիչներին, ծուլերին, սպեկուլ-

յանտներին, գողերին: Ամուր աշխատանքային կարգապա-
հութեան բացակայութեանը, խառնաշփոթ հաշվառումը հը-
նարավորութիւն են տալիս նրանց չաշխատելով, կամ մի
կերպ աշխատելով ստանալու բարեխիղճ կոլտնտեսականների
աշխատանքով ձեռք բերված մթերքները: Իսկ դա ավելի
յե քայքայում աշխատանքային կարգապահութիւնը, հե-
տաքրքրութիւնը դեպի բարձր արտադրանքը, զարգաց-
նում է վոչ հարադատ վերաբերմունք դեպի կոլտնտեսային
ունեցվածքը: Իսկ դա հենց այն է, ինչ վոր պետք է դա-
տակարգային թշնամուն կոլտնտեսութիւնը կործանելու
համար:

ՉԿՐԿՆԵԼ ՅԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԲԱՇԽՄԱՆ ՍԻՍԼՆԵՐԸ

Խորհանտեսութիւնների, ֆաբրիկների, գործարանների,
վորպես հետեւողական-սոցիալիստական տիպի ձեռնարկու-
թիւնների, յեկամոտները պատկանում են պրոլետարա-
կան պետութեան, այդ պատճառով և այդ ձեռնարկութիւ-
ններում աշխատող բանվորների աշխատանքը վարձատրվում
է աշխատավարձի ձեւով: Կոլտնտեսութիւններում, վորը
հանդիսանում է «իրենց՝ դյուրացիների միջոցներով ստեղծ-
ված ձեռնարկութիւն» (ՅԿՈՎԼԵՎ), յեկամուտը պատկա-
նում է կոլտնտեսականներին, վորոնք իրենց կոլտնտեսութեան
կոլեկտիվ սեռն են: Այդ պատճառով կոլտնտեսութիւնում չի
կարող այնպիսի գրութիւն լինել, վոր նրա անդամներն
աշխատելու վարձվեն իրենց կոլեկտիվ տնտեսութեան մեջ,
հետեւյապես կոլտնտեսութեան մեջ չի կարող աշխատավարձ
լինել:

Այս պատճառով կոլտնտեսութիւնում նրա անդամների
աշխատանքի վարձատրութիւնը պետք է կատարվի միայն
ստացված յեկամոտների բաշխման ձեւով, պետութեան ա-
ռաջ ունեցած պարտավորութիւնները կատարելուց հետո:
Կոլտնտեսականների միջև յեկամոտների (դրամական և
քնամթերքային) բաշխման չափն ամբողջապես կախված է

նախ և առաջ իրենց՝ կոլտնտեսականներն աշխատանքի հաջողութիւննից: Կոլտնտեսականներն միջև բաշխելու համար, կոլտնտեսութեանը ուրիշ միջոցներ, բացի բերքից և կոլեկտիվ արտադրութեանից ստացված յեկամուտներից, չի կարող ունենալ: Իսկ կոլտնտեսութեանների և տեղական կուսակցական և խորհրդային կազմակերպութեանների ղեկավարները հաճախ դասակարգային թշնամու—կուլակի և նրա գործակալների թելադրանքով թույլ են տալիս կոլտնտեսային յեկամուտների բաշխման մեջ շատ կուպիտ շեղումներ:

Մասնավորապես այդպիսի շեղումների որինակ և հանդիսանում մի շարք կոլտնտեսութեաններում կոլտնտեսականներին աշխատավարձի անցկացնելու փորձերը:

Այդ պատճառով կուսակցութեան Կենտկոմը «կոլտնտեսութեանների կազմակերպչական-տնտեսական ամբաջման հերթական միջոցառումների մասին» իր վորոշման մեջ, մեկ անգամ ել «նախագգուցանում և կոլտնտեսականների աշխատանքը դրամով վարձատրելու փորձերի դեմ» (ՀԿ (բ) Կ Կենտկոմի 1932 թ. փետվարի 4-ի վորոշումներից):

Ավելի հաճախ են խորհրտնտեսային բանվորների մատակարարման պրակտիկան կոլտնտեսութեանները փոխադրելու դեպքերը: Որինակ, Անապայի ռայոնի մի կոլտնտեսութեանում, վարչութունը սահմանել և հացի մատակարարման որական նորման—դաշտային և տնային (ծանր) աշխատանքների համար 80 գր., հասակավորներին տանը՝ 600 գրամ, հասակավոր անաշխատունակներին 400 գր., անչափահասներին 200 գր.: Գեյլենշիկի ռայոնի «Նաշ Տրուդ» արտելում մտցրել են ամսական նորմաներ՝ աշխատունակներին—16 կիլոգրամ, անաշխատունակներին—12 կիլոգրամ և այլն: Այն, վոր մի տեղի նորմաներն որական են, իսկ մի ուրիշ տեղ—ամսական, դրանով եյութեյունը չի փոխվում: Դա այնպես չի դնում զործը, վոր մատակարարումը կտրված լինի աշխատանքի քանակից ու վորակից: Դա իսկական կուլակային հավասարեցում և, վորը հնարավորութեան

և տալիս հանգիստ ապրելու և չաշխատելու ծուլերին, կորդիչներին և զողերին:

Քիչ և տարբերվում մատակարարման հիշած միջոցներից յեկամտի բնամթերքային մասի բաշխումը կուլակի թելադրանքով—ըստ շնչի, ծխի և այլն: Բելոգլինսկու ռայոնի «Նոյեմբերի 7-ը» կոլտնտեսութեանում, յեկամուտների ըստ շնչի բաշխման հետևանքով, մեծ թվով ընտանիքի անդամներ ունեցող կոլտնտեսականներն ստացան մի աշխուրվա համար չորսական և ավելի կիլոգրամ, իսկ ընտանիքի քիչ թվով անդամներ ունեցող աշխատասեր կոլտնտեսականներին մեկական կիլոգրամ ել չհասավ: Ավելի վատ, ուղղակի կուլակային յեղանակով մոտեցան հողի միասնական մշակման Գուդերմիսի «Տրուդովայ Ձեչնյա» ընկերութեան մեջ. ամբողջ կարած ցորենը բաժանեցին ըստ ծխերի: Յուրաքանչյուր տնտեսութեան ստացավ 25-ական փութ, ուշադրութեան չառնելով, թե այդ տնտեսութեանից վորեւ մեկն աշխատել և կոլտնտեսութեանում, թե վոր:

Կոլտնտեսականներին կայուն նորմայով և յեկամտի բնամթերքային մասի ըստ շնչերի և ծխերի մատակարարման կարգը հավասար չափով վնաս և հասցնում կոլտնտեսութեանների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման գործին: Կոլտնտեսութեաններում աշխատանքի վարձատրման այդպիսի ձևերի դեմ վճռական պայքար պետք և մղել, ինչպես կոլտնտեսային շինարարութեանը վիժեցնելու կուլակութեան մնացորդների բացարձակ փորձի դեմ:

Կոլտնտեսութեաններում և՛ դրամական և՛ բնամթերքային յեկամուտների (պարենի, հացահատիկի, Ֆուրաժի, անասնարուծական, բանջարանոցային և այլ մթերքների) միակ ճիշտ և նպատակահարմար բաշխման ձևն այն և, յերբ յուրաքանչյուր կոլտնտեսական նյութապես շահագրգռված և աշխատանքի բարձր արտադրողականութեամբ, աշխատանքի լավ վորակով: Այսպիսի ձևն և—բաշխել կոլտնտեսային յեկամուտներն ըստ աշխուրբի, այսինքն՝ ըստ առանձին կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքի քանակի և վորակի:

ԱՇԻՈՐՆ—ԱՇԻԱՏԱՆԻ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՆ Ե

Կոլտնտեսութեան շատերը կոլտնտեսային շինարարութեան սկզբնական ժամանակաշրջանում փորձում ելին աշխատանքի հաշվառումը կատարել դրամական արտահայտիչներով, գնահատելով աշխատանքը «պայմանական» բուրլիներով և կոպեկներով ճիշտ այնպես, ինչպես, յի՛թե այդ աշխատանքը վարձատրվեր դրամով: Որինակ, մեկ հեկտար վարելու համար—գութանավարին տրվում էր 1 բուրլի, քրդին 75 կոպ., 1 հեկտար տափանելու համար—20 կոպ. և այլն: Աշխատանքի այդ ձևով գնահատումը զանազանվում էր դրամական աշխատավարձից միայն նրանով, վոր պայմանորեն հաշվված բուրլիներն ու կոպեկները վճարվում էին տարեվերջին՝ վոչ թե մի բուրլու համար մի բուրլի, այլ նայած բաշխման հատկացված միջոցներին: Յեկամուտների բաշխման մեծ ֆոնդ ունենալու դեպքում, կարող էր մի բուրլու համար ստացվել մի բուրլուց ավելի և, ընդհակառակը,—պակաս:

Սակայն աշխատանքի հաշվառման այդ ձևը շուտով ցույց տվեց իր անպետքութեանը, քանի վոր այդպիսի սխառեմը չի համապատասխանում կոլտնտեսային բնույթին: Այդպիսի ձևի դեպքում ոգտվելով կոլտնտեսային շինարարութեան ելութեանը վատ հասկացող կոլտնտեսականների մի մասի հետամնացութեանից, կուլակութեանը հաճախ հաջողվում էր համոզել քիչ գիտակից կոլտնտեսականներին, վոր նրանք կոլտնտեսութեանում հանդիսանում են, վորպես «վարձկան բան վորներ», ուստի պետք է, վոր նրանք ստանան բարձր աշխատավարձ, հող չափանելով կոլտնտեսային տնտեսութեան դրութեան մասին:

Նույնպես անընդունելի յեր յեկամտի բաշխումն ըստ կատարված աշխորերի քանակի:

Աշխատանքի որական հաշվառման ձևը, յերբ հաշվի յեր առնվում միայն աշխատանքի վրա ծախսված ժամանակը,

այլ վոչ կատարված աշխատանքի քանակն ու վորակը, վոչ մի կերպով չեր նպաստում աշխատանքի արտադրողականութեան և վորակի բարձրացման:

Աշխատանքի որական հաշվառման ձևը, դա կուլակային ձև է, շիրմ է ծուլիերի և կորզիչների համար, վորոնք ձրգտում են քիչ աշխատել և վորքան կաբելի յե շատ կորզել հասարակական աշխատանքի հաշվին: Որավարձի դեպքում, աշխատասեր կոլտնտեսականը կորցնում է աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացման վերաբերյալ իր շահագրգռվածութեանը: Աշխատանքի հաշվառման որակարձային ձևը և յեկամուտների բաշխումն ըստ կատարված աշխորերի քանակի, մերժված են իրենց՝ կոլտնտեսականների կողմից, վորպես կոլտնտեսային շահերին հակասող:

Լավագույն կոլտնտեսականների գործնական աշխատանքն ապացուցեց, վոր ավելի կենսունակ և ավելի արագ զարգացող դուրս յեկան այն կուլիկտիվ տնտեսութեանները (արտելները, կոմունաները), վորոնք կարողացան կապակցել կոլտնտեսականի անձնական շահագրգռվածութեանը նրա աշխատանքի արդյունքների հետ: Արդեն կուլիկտիվացման առաջին ետապում սակավ էին այն կոլտնտեսութեանները, վորոնք առանձին միջոցով—աշխորերով, աշխատանքային միավորներով, փայերով և չափելու այլ միավորներով էին հաշվում կոլտնտեսականների աշխատանքը և դրանց համաձայն բաշխում յեկամուտները:

Նետագայում անհետաձգելի անհրաժեշտութեանը դարձավ առաջնակարգ կոլտնտեսութեանների փորձը փոխադրել նին և նոր կազմակերպվող կոլտնտեսութեանները, իսկ դրա հետ միասին և որենք դարձնել կոլտնտեսութեաններում իրեն արդարացրած աշխատանքի հաշվառման ձևը:

Կոլտնտեսներուն աշխատանքի քանակի և վորակի հաշվառման պայմանական միավոր է ընդունել աշխորը: Կորտնտեսութեան յեկամուտը պետք է բաշխվի, համաձայն կոլտնտեսականին նրա կատարած աշխատանքի համար հաշվված աշխորերի քանակի:

ԱՇԽՈՐԵՐԸ ՅԵՎ ԿՈՆՏՆԵՍՏԱՆՈՒՅՑՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱ- ԿԵՐՊՉԱԿԱՆ՝ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՄՐԱՊՈՆԴՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Կոնտնտեսություններում աշխոր մտցնելը հնարավորություն տվեց սահմանելու աշխատանքի հաշվառման և յեկամուտների բաշխման միակ ճիշտ սխտեմը և իրականացնել կոլտնտեսականի ուղղակի շահագրգռվածությունը իր աշխատանքի արդյունքներով:

Աշխորերը վորպես աշխատանքի քանակի և վորակի չափման պայմանական միավոր, արդեն ամուր կերպով հաստատվել է կոլտնտեսությունների աշխատանքի պրակտիկայում, յուրաքանչյուր կոլտնտեսական դրանով շահագրգռված է և բարձր և գնահատում:

Առաջավոր կոլտնտեսականները ըստ աշխորերի աշխատանքի հաշվառման և յեկամուտների բաշխման սխտեմում տեսնում են կոլտնտեսային շինարարության ամուր հիմքը, վորի կիրառումով կուլակն ու ծուլը հնարավորություն չեն ունենա ոգտվելու բարեխիղճ կոլտնտեսականների աշխատանքի արդյունքներով, ինչպես այդ լինում էր աշխատանքն ուրիշ ձևերով վարձատրելիս: Այդ սխտեմը հնարավորություն չի տալիս կորզիչներին և ծուլերին քայքայիչ կերպով ազդելու մյուս կոլտնտեսականների վրա և իրենց ել ստիպում է վերադաստիարակվել և բարեխիղճ աշխատավորներ դառնալ: Այդ պատճառով կոլտնտեսային շինարարության համար պայքարող և հավատարիմ հարվածայինների շարքերն որեցոր ավելանում են: Նրանց կազմակերպող ազդեցությունը մնացած կոլտնտեսականների վրա նույնպես որեցոր ուժեղանում է: Այս բոլորը ցույց է տալիս, թե ինչ հսկայական նշանակություն ունի աշխորերը կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման համար:

Կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման դործում աշխորերի ունեցած հսկայական նշանակությունը պարտավորեցնում է ղեկավարներին ա-

ռանձին ուշադրությամբ և խնամքով բացատրել կոլտնտեսականներին աշխորերի նշանակության մասին, ուժեղացնելով աշխատանքի կարգապահությունը, բարձրացնելով նրա արտադրողականությունը և կոլտնտեսության յեկամուտը, ամեն կերպ բարձրացնելով նրա արժեքն ու հեղինակությունը կոլտնտեսականների յայն խավերի աչքում և աշխորը, ինչպես նաև սոցիալիստական սեփականություն հանդիսացող հասարակական այլ գույքը հափշտակումներից: Մինչդեռ կոլտնտեսությունների և տեղական կուսակցական ու խորհրդային կազմակերպությունների շատ ղեկավարներ աշխորերով աշխատանքի հաշվառում կատարելու միակ ճիշտ սխտեմն ամրապնդելու փոխարեն, հաճախ իրենք են խախտում այդ իրենց սխալ ղեկավարությամբ:

Վերցնենք, որինակի համար, ընկ. Վորոշիլովի անվան կոմունան (Ռոստովի արվարձան): Այդ կոմունայի կոմունարները 1932 թ. յեկամուտները շարունակում էյին ստանալ աշխորերից անկախ Որինակ՝ կոմունար Գ. Լեչչենկոն մինչև ապրիլի 1-ը յուրաքանչյուր աշխորի համար ստացավ մթերքներիով և դրամով 1 ր. 08-ական կոպ., կոմունար Իվան Լիսովկինովը—3 ր. 65-ական կոպ., Ռոդիոնովը—2 ր. 80-ական կոպ., Մուսիյենկոն—2 ր. 33-ական կոպ. և այլն:

Կոլտնտեսականներ՝ Լեչչենկոյի, Լիսովկինովի, Մուսիյենկոյի աշխորերի համար ստացած գումարների մեջ յեղած մեծ տարբերությունը յեղել և այն պատճառով, վոր կոմունայի վարչությունը առանց հաշվի առնելու նրանց աշխատանքն աշխորերով, տվել էր նրանց դրամով և մթերքներիով կանխավճարներ, հենց դրանով պցելով կոլտնտեսությունում աշխորի, վորպես կոլտնտեսականների աշխատանքի չափանիշի հեղինակությունը:

Այդ պատճառով ընկ. Յակովլեվն ասում էր հետևյալը. «Յ. թե մենք յուրջ կերպով պայքարում ենք կոլտնտեսային տնտեսությունների կարգավորման համար, յեթե մենք ուզում ենք ներկա տարում շատ ավելի խիստ, քան անցյալ տարի կանոններ անցկացնել, վորոնց շնորհիվ

հացը բաշխվելու յե ըստ աշխորերի, առանձին կոլտնտես-
սականների աշխատանքի քանակին և վորակին միանգամայն
համապատասխան, ապա դրա համար պետք է վոչ միայն
աշխորերով ճիշտ գնահատումներ սահմանել՝ տարբեր աշխա-
տանքների համար, վոչ միայն ճիշտ կերպով գործնականոր-
բն մշակել արտադրանքի նորմաները, վոչ միայն կրճատել
վարչական ծախսերը և վերացնել կոլտնտեսություններից
մասնավոր մարդկանց հաց տալը, վորովհետև դա պրոպագան-
դիայի յե յենթարկում հացի ծախսիսմը»:

ՎԵՐՋ ՏԱԼ ԱՇԽՈՐԵՐԻ ՎԱՏՆՄԱՆ

Կոլտնտեսություններում աշխորերի վատնումը սովորա-
բար կատարվում է յերեք ուղղությամբ. առաջինը՝ չափից
գուրս ուղցրած վարչական և սպասարկող կազմի աշխատա-
վարձով, ըստ վորում հաճախ ավելի բարձր աշխատավար-
ձով համեմատած արտադրողների հետ, յերկրորդը՝ զանա-
զան հասարակական աշխատանքների վարձատրմամբ և յեր-
րորդը՝ արտադրական աշխատանքներում աշխորերն առանց
հսկողության վատնելով, այլ և այսպես կոչվող տնտեսական
աշխատանքների և նորմավորման դժվարությամբ յենթարկ-
վող աշխատանքների վարձատրությամբ:

Կոլտնտեսություններում վարչական, սպասարկող և
տնտեսական կազմը հաճախ քանակով ավելի յե կոլտն-
տեսային կազմակերպությունների կազմից սահմանված
նորմաներից: Վերջիննք, որինակի համար, «Կրասնիյ կոլոս»
կոլտնտեսությունը (Սևաստի ուայոն): Այս կոլտնտեսության
մեջ 120 աշխատողականներից միայն վարչության մեջ զբաղ-
ված են 7 հոգի, իսկ արտադրության անմիջական աշխատանք-
ներից ազատված սպասարկողների հետ միասին՝ 10—12
հոգի: Իսկ յեթե նկատի առնենք, վոր ամեն որ աշխատանք-
ներին մասնակցում են 65—70 հոգուց վոչ ավելին, ապա
դուրս կգա, վոր աշխատանքներին մասնակցող կոլտնտեսա-
կաններին ընկնում է մինչև 17% սպասարկող կազմ:

Առանձին կոլտնտեսություններում և առանձին ժամա-
նակամիջոցներին սպասարկող կոլտնտեսականների կազմի և
արտադրության մեջ գտնվողների միջև փոխ հարաբերու-
թյունն ավելի մեծ է լինում: Այսպես, Տագանրոգի ուայոնի
«Լենինյան ուղի» կոլտնտեսության յերրորդ բրիգադում,
գարնանացանի աշխատանքներին մասնակցում է յին 34 հոգի,
իսկ սպասարկում է յին 17 հոգի, այսինքն՝ յուրաքանչյուր
2 արտադրող աշխատողին ընկնում էր 1 վոչ արտադրական
աշխատող: Ինչ ի՞նչպիսի աշխատողներից է բաղկանում վարչա-
կան և սպասարկող կազմը, ցույց է տալիս Սլավյանսկու
ուայոնի Տրունդելյի անվան կոմունայի առաջին բրի-
գադը: Այս բրիգադում մշտական աշխատող 40 կոմունար-
ների կազմին ընկնում է— բրիգադի, հաշվարկող, տնտես,
մթերք բերող, 2 խոհարարուհի և փայտ կտրող: Բացի դրան-
ցից, կան նաև պահապաններ և հովիվներ:

Իսկ ավելի ճիշտ կլիներ թողնել այդ բրիգադում մեկ
բրիգադի, մեկ հաշվարկող և մեկ խոհարարուհի:

Հիշած որինակները (իսկ այդպիսիները կարելի յե ավելի
շատ բերել) պարզ կերպով ցույց են տալիս, վոր մի քանի
կոլտնտեսությունների ղեկավարներն անպատասխանատու
կերպով են մոտենում իրենց ուժերի դասավորման և կոլ-
տնտեսականների աշխատանքի ոգտագործման, վորն, ան-
կասկած, այդ կոլտնտեսություններում պետության հան-
դես վերցրած պարտավորությունները ճիշտ ժամանակին
չկատարելու պատճառներից մեկն է հանդիսանում:

Նույն դրությունն է և աշխորերի հաշվելու հետ: Որի-
նակ, «Յերկրորդ հնգամյակ» կոլտնտեսությունում վարչա-
կան և սպասարկող կազմին հաշվում են բոլոր աշխորերի
քանակի 16—17%, վորն զգալիորեն բարձր է նորմալ
ծախսից (5—7%):

Վերև հիշած «Լենինյան ուղի» կոլտնտեսության բրի-
գադում 34 հոգի արտադրական աշխատողներ միջին հաշ-
վով վաստակում է յին 12,5 աշխոր, իսկ 17 հոգի սպասար-
կող կազմը—22 աշխոր: Այդ պատճառով զարմանալի է

61779-67



չե, վոր ցանի աշխատանքները հաջողութ՞յուն չէին նուս: Սպասարկող կազմին չափից ավելի աշխուրեը հաշվելը բացատրվում է նրանով, վոր այդ կատարվում էր առանց արտադրանքի վորեէ հաշվաւման, «աչքի չափով» դաշտային աշխատանքներին համար սահմանված գնահատումները բարձր:

Կոլտնտեսութ՞յան հետ անմիջապէս կապ չունեցող, այսպէս կոչված, հասարակական աշխատանքների համար հաշված աշխուրը, ներկայումս զգալիորեն պակասել են: Բայց և այնպէս վորոշ տեղերում գյուղխորհրդների հրդեհաշնչներէ, նամակատարների, սուրհանդակների և այլն ուղցրած կազմը աշխուրերի բաշխման մեջ մեծ տեղ և զբաղում: Տեղական և ռայոնական կազմակերպութ՞յուններից մի քանիսը, ինչպէս այդ տեղի յեր ունեցել Տագանքովի ռայոնում, պարտաւորեցնում են կոլտնտեսութ՞յուններին աշխուրեր հաշվել տխնիկական աշխատողներին (հովաքարարուհիներին, դպրոցների, հիվանդանոցների, գյուղխորհրդների պահապաններին և այլն):

Վարչական և սպասարկող կազմին, նույնպէս և կատարված հասարակական աշխատանքների համար աշխուրեր հաշվելու վերաբերմամբ կոլտնտեսային կազմա կերպութ՞յուններին տրված են հաստատ ցուցմունքներ. մասնաւորապէս Կոլտնտէկներոնը իր 1932 թ. փետվարի 2-ի Աշխատանքի կազմակերպումը կոլտնտեսութ՞յուններում» վորոշման մեջ պարտաւորեցրեց կոլտնտեսութ՞յուններին աշխատելու, վոր վարչական սպասարկող կազմի վրա արվելիք ծախսի ընդհանուր գումարը բարձր չլինի ընդհանուր յիկամտի 1—2% ից խոշոր կոլտնտեսութ՞յուններում և 2—3% ից փոքր կոլտնտեսութ՞յուններում:

Յեթե հաշվի առնենք 1931—1932 թ. վականների փորձը, ապա ընդհանուր յեկամտի 1,5—3% ի սահմաններից դուրս չլալու համար, անհրաժեշտ է հաշվել վարչական և սպասարկող կազմին կոլտնտեսութ՞յան մեջ ծախսվող բոլոր աշխուրերի վոչ ավել, քան 5—7% ը, վորը շատ հեշտութ՞յամբ կարելի յէ հաջողացնել:

Այստեղից բղխում է հետևյալ լոգունը:

«Տնտեսելու համար մղվող պայքարը—դա կարևորագույն լոգունները մեկն է՝ նախ և առաջ վարչական ծախսերի գծով: Իսա այն գործնական խնդիրներից մեկն է, վորը մենք պիտի լուծենք, յեթէ իսկապէս ուղում ենք ձեռք բերել աշխատանքի արտադրողականութ՞յան զգալի աճը:»

(ՅԱԿՈՎԼԵՆՎ)

Նույն վորոշման մեջ մատնանշվում է, վոր սպասարկող կազմը (պահապաններ, հովաքարարուհիներ և այլն) չպիտի արտադրութ՞յան մեջ աշխատող բարեխիղճ կոլտնտեսականներին հաշված աշխուրերի $\frac{3}{4}$ -ից ավելի ստանան: Որինակ, պահապանը, վորի աշխատանքը վերաբերվում է I խմբին և վորի որական արտադրանքի նորման գնահատվում է 0,5 աշխուրերով, պետք է մի ամբողջ աշխատանքի համար,—պայմանով, վոր բարեխիղճ կերպով կատարված լինի նրա աշխատանքը, ստանա վոչ թէ 15 աշխուր, այլ լավագույն կոլտնտեսականների ամսական վաստակածի $\frac{3}{4}$ -ի չափ: Իսկ յեթէ պահապանն իր աշխատանքի մեջ բարեխիղճ չի յեղել, ապա ամսական աշխատանքի գնահատումը պիտի պակասեցնել:

Հաճախ մեծ թափով կոլտնտեսականներն զբաղված են լինում տնտեսական աշխատանքով, վորոնց հաշվում են աշխուրեր, առանց նրանց փաստորեն կատարած աշխատանքը հաշվառելու:

Սպասարկման աշխատանքների մեծագույն մասը կարող են կատարել կոլտնտեսականները, առանց աշխուրեր ստանալու: Վերցնենք, որինակի համար, բակի աշխատանքը: Ինչ՞եւ ձիապան—խարապանին կամ բակի պահապանին չի կարելի պարտաւորեցնել, վոր նա վոչ միայն հսկի բակում, այլ և խնամքով մաքրի բակը և չսպասի, վոր կարգազրոյ հատուկ կոլտնտեսական ուղարկվի բակի աղբը, կեղտոտութ՞յունը և այլն մաքրելու համար:

Կոլտնտեսութ՞յան չվերաբերվող աշխատանքների համար աշխուրեր վատնելու արգելման մասին, վճռական վորոշում է հանել 1932 թ. հոկտեմբերի 4-ին ՀԿ(բ) Կ Կենտրոնական

Վերահսկիչ Հանձնաժողովի վարչութիւնը և Բանգլուղտես-
չութեան Կոմիսարիատի Կոլլեգիան:

Այդ վորոշման մեջ ասված է.

«Վճռականապես արգելել ուսյոնական և գյուղական կու-
սակցական կազմակերպութեաններին կոլտնտեսութեաններին
հաշիւին անցկացնել պաշտոնյաներին, լիազօրներին և այդ
կազմակերպութեաններին կողմից գործուղված անձնավո-
րութեաններին վարձատրութեանը և առաջարկել կոլտնտե-
սութեաններին հաշիւով չկատարել կոլտնտեսային արտա-
դրութեան հետ (գյուղկատարածուներ, կոպերացիայի աշ-
խատողներ, գյուղխորհրդի անդամներ, յեթե նրանք չեն աշ-
խատում գյուղական տնտեսութեան մեջ, նամակատարներ և
այլն) առնչութեան չունեցող անձնավորութեաններին վար-
ձատրութեանը»:

«Պարտավորեցնել ուսյոնական և գյուղական կազմակեր-
պութեաններին խտրով կատարելու ՀԿ(Բ)Կ Կենտրոնական
Վերահսկիչ Հանձնաժողովի վարչութեան նվարտումն այն մա-
սին, Վոր հասարակական աշխատանքն ու տնտեսական-քա-
ղաքական կամպանիաները պետք է, վորպես կանոն, կա-
տարվեն կոլտնտեսականներին կողմից հասարակական բեռնվա-
ծութեան կարգով, առանց աշխօրեր հաշիւելու»:

Բացի դրանից, այդ վորոշման մեջ գործնական ցուց-
մունքներ են տրված ընդհանուր վարչական ծախսերի վե-
րաբերյալ:

«Ամուր կերպով անցկացնել այնպիսի կարգ, վորպեսզի
վարչական աշխատողներին համար սահմանված վարչական
ընդհանուր ծախսերի և աշխօրերի քանակի նախահաշիւ-
ներն անպատճառ հաստատվեն կոլտնտեսականներին ընդհա-
նուր ժողովում արտադրական տարվա սկզբին և, պահանջ
յեղած դեպքում, նույն կարգով վերաքննվեն»:

«Առանց կոլտնտեսականներին ընդհանուր ժողովի կողմից
հաստատված նախահաշիւները համարել անվավեր»:

«Կոլտնտեսականներին ընդհանուր ժողովում զինել բրիգադ-
ների ավերոգ ոժանդակիչ կազմի (բրիգադիւրների ոգնա-

կաններին, կալերի վարիչներին, ավագ խմբավարներին, ավերոգ
պահապաններին և այլն) վճռականապես կրճատման խնդիրը»:

Բանվորա-գյուղացիական Տեսչութեան Կոմիսարիատի
Կենտրոնական Վերահսկիչ Հանձնաժողովի բոլոր այդ գործ-
նական ցուցմունքները պետք է անմիջապես իրագործվեն:
Դա կանանսի զգալի չափով աշխատող ձեռքերի քանակը ար-
տադրական աշխատանքի համար և միաժամանակ կլրճատի
աշխօրերի ծախսումը կոլտնտեսութեաններում, վորն զգա-
լիորեն կբարձրացնի նրանց արժեքը և ավելի հետաքրքրու-
թեան առաջ կբերի գեպի աշխատանքը կոլտնտեսականներին
կողմից:

ՎԵՐՋ ՏԱԼ ՈՐԱՎԱՐՁԻՆ

Կուսակցութեան Կենտկոմի (1932 թվի փետրվարի 4-ի)
«Կոլտնտեսութեաններին կազմակերպչական—տնտեսական
ամբապնդման հերթական միջոցառումների մասին» վորոշման
մեջ ասված է.

«Իրձավարձն արմատավորելու, ախաւսանքի հաւաքման
բարելավման յեւ յուրաքանչյուր կօյնցեւեականքի բուս արտա-
դրանքի բանակի յեւ վորակի ախաւսանքի գնահատման մասին
խորհուրդների VI համագումարի վորոշումները իրականացնե-
լը Եարուճակում է մնալ, վորպես կարելի յարգույն խնդիր»:

Չնայած այդ նախագրուչացման, շատ կոլտնտեսու-
թեաններում մինչև այժմ գործավարձի չեն անցկացրել այն
աշխատանքները, վորոնք կարող էյին անցկացվել: Առանձ-
նապես դա վերաբերվում է այնպիսի աշխատանքներին,
ինչպեսին են՝ անասնաբուժական, տնտեսական աշխատանք-
ները և վարչական ու սպասարկող կազմի աշխատանքները:
Այդ աշխատանքներում շարունակվող ամենափասակար որա-
վարձը վոչ միայն իջեցնում է աշխատանքի արտադրողա-
կանութեանը և կոլտնտեսականներին լավ աշխատելու ցան-
կութեանը, այլ և խթան է հանդիսանում ուրիշ աշխատանք-
ների գործավարձի անցկացնելուն:

Կոլտնտեսությունների ղեկավար աշխատողներից մի քանիսը, ծածկվելով որավարձի տակ, կամ «իրենց» գործերն են տեսնում, կամ, առհասարակ, վոչինչ չեն անում: Վերջինների շարքին կարելի չե դասել Ֆրունզեյի անվան կոմունայի առաջին բրիգադի բրիգադիրին, վորի ղեկավարությունը կայանում ե նրանում, վոր նա գտնվում ե աշխատողների մոտ և որական անում ե 2 կամ 3 կարգադրություն: Նա ամբողջ ժամանակ կամ շրջում եր պարտիզում և մրգեր վնտում, կամ նստում եր գրասենյակում: Նույն ժամանակ վարելատեղում կարելի չեր դիտել խայտառակ դրության, յերբ տնհատական որավարձով աշխատող վարողները (յուրաքանչյուրն առանձին հողամասով) վոչ կանոնավորված գութաններով վիչացնում եյին հողը: Նույնը կարելի չե ասել «Սվորտնի տրուդ» կոլտնտեսության (Անապի ռայոն) տնտես Ծրանգաֆիլովի մասին, վորի աշխատանքը կայանում եր նրանում, վոր որական 20—30 բուսե յեր ծախսում խարապաններին կերեր տալու վրա:

Յեսեսնտուկի ռայոնի «հունվարի 9-ը» կոլտնտեսության կոլտնտեսականները արդարացի կերպով գանգատվում եյին վարչության անդամների և բրիգադիրների վրա, վորոնք աշխորեր եյին հաշվում իրենց, ուշադրություն չգարձնելով վոչ յեղանակի, վոչ հանգստի որերի և վոչ ել, մանավանդ, արտադրական պլանների և առաջադրությունների կատարման վրա:

Որավարձի մնացորդներին կոլտնտեսություններում վերջ տալու համար, չի կարելի սահմանափակվել միայն ցանկություններով: Պետք ե համառ և հաստատ կերպով գործավարձի անցկացնել՝ կոլտնտեսության բոլոր աշխատանքները կատարող կոլտնտեսականներին աշխորեր հաշվելով՝ ըստ նրանց կատարած աշխատանքի քանակի և վորակի:

1. Իրա համար պետք ե առանձին տնտեսական աշխատանքներով, որինակ՝ կերերի տեղափոխություն, բակերի աղբի և կեղտոտության մշտական մաքրում և այլն,— ծանրաբեռնել պարտադիր կերպով այն կոլտնտեսականներին,

վորոնք լրիվ կերպով չեն ծանրաբեռնված իրենց հիմնական աշխատանքով: Մնացած աշխատանքների համար անմիջապես նորմաներ սահմանել և դնահատել աշխորերով, վորպետքի ետադաշում աշխորեր հաշվել միայն կատարված աշխատանքի քանակի և վորակի համար, այլ վոչ թե աշխատանքում գտնված որվա համար:

Ղեկավար կազմի—վարչության անդամների, ֆերմաների վարիչների, բրիգադիրների համար անհրաժեշտ ե յուրաքանչյուրի համար առանձին վորոշել պարտականությունների սահմանաշրջանը, այն հաշվով, վորպետքի լիովին ծանրաբեռնված լինեն աշխատանքով: Կատարել հանձնարարված աշխատանքների կատարման ամսական կամ գուրդատնտեսական աշխատանքների ժամանակաշրջանային ստուգումներ: Համաձայն կատարած արտադրական առաջադրությունների աշխորեր հաշվել: Որինակ՝ բրիգադիր Իվանովին հանձնարարված ե գարնանացանի աշխատանք, վորը նա պարտավոր ե կատարել մինչև ապրիլի 30-ը: Յեթե բրիգադիրն իր անկարող ղեկավարությամբ ձգձգեց ժամկետը, որինակ, 5 որով, կամ 20% -ով և մինչև ապրիլի 30-ը, նրան հասանելիք աշխորերը, բրիգադի փաստացի աշխորվա համար 1,25 աշխորի հաշվով (դուրս գալով հանգստի որերը), պետք ե իջեցվեն 20% -ով: Յեվ, ընդհակառակն, ավելացվեն, յեթե բրիգադն իրեն հանձնարարված աշխատանքը կատարել ե:

Սակայն ժամկետից առաջ կատարած աշխատանքների համար հավելյալ աշխորեր պետք ե հաշվել միայն այն դեպքում, յեթե այդ աշխատանքները կատարված են համաձայն ազրոտեխնիկական բոլոր պահանջների և ունեն լավ վորակ:

3. Բոլոր արտադրական աշխատանքները նույնպես անցկացնել գործավարձի, ոգտվելով տվյալ բնագավառում աշխատող կոլտնտեսականների հատուկ գործնական ցուցմունքներով, պրակտիկայով և խորհուրդներով: Իրա համար պետք ե ապահովել նրանց լայն մասնակցությունը—աշխատանքա-

յին պլանի, արտադրանքի նորմաների, աշխուրհով աշխատանքի գնահատման և այլն խնդիրների մշակման և քննարկման ժամանակ:

ՎԵՐԱՑՆԵԼ ՀԱՎԱՍԱՐԱՆՔԸ

Որավարձից պակաս չարիք չե նաև աշխորի ապահովման գործում կուլակային հավասարանքը—խմբովին աշխատած աշխորերի հավասար բաժանումը բոլոր մասնակցողներին մեջ, անկախ յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի աշխատանքի արտադրանքի և վորակի հաշվառումից: Վորպեսզի թույլ արտադրանքի և վորակի հաշվառումից: Վորպեսզի թույլ տան առանձին աշխատասեր կոլտնտեսականներին «հարստանալու» աշխորերով, Միկոլյանի անվան կոլտնտեսության (կուրգաննիվսկու ուսյոն) վարչության աջ ուղորտունիտները շարքահերկերի քաղհանին իրար կողքի եյին կանգնացնում 50 և ավելի կոլտնտեսականներ, իսկ այդ խմբի աշխատանքների համար հաշված աշխորերը բաժանում եյին այդ աշխատանքին մասնակցողների մեջ հավասար:

Մյուս կոլտնտեսություններում, մասնավորապես «Վտորայա Պյատիեակա» կոլտնտեսությունում կուլակային բաժանում եյին կատարում, պատճառաբանելով, վոր բրիգադը «ժամանակ չունի» կոլտնտեսականներին դասավորելու աշխատանքների վրա և նրանց անհատական արտադրանքը հաշվառման յննթարկելու: Իսկ միևնույն ժամանակ հաշվարարները, վորպես կանոն, բոլորովին դաշտում չեյին յերևում և բրիգադիդներն ել միայն յերբեմն եյին յերևում:

Կուլակային հավասարանքի հետևանքով աշխատանքի գուրս գալը առաջին կոլտնտեսությունում 40% -ից բարձր չեր, իսկ յերկրորդում 10%: Աշխատանքի գուրս յեկողներն ել հավասարվում եյին վոչ թե լավագույններին, այլ թույլերին, հիվանդներին, ծուլներին, կատարելով արտադրանքի նորման 50 և ավելի պակաս սուկոտով: Իսկ գեպի կոլտնտե-

սականների արդարացի պահանջներն—աշխորերը հաշվել արտադրանքի քանակի և վորակի համաձայն, ունեցած զնասարարական և անպատրասխանատու վերաբերմունքի հետևանքով, շարքահերկի մեծագույն մասը փչացավ մոլախոտերից, վորն, անկասկած, պակասեցրեց աշխորի արժեքը:

Կոլտնտեսությունում տեղի ունեցող կուլակային հավասարանքի հետ, վորը խեղաթյուրում և գործավարձի հիմնական սկզբունքը, ըստ վորի աշխորերը հաշվվում են միայն կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքի վորակի և քանակի համաձայն, առանձին կազմակերպություններ թույլ են տալիս շեղումներ, այսինքն՝ պարտավորեցնում են կոլտնտեսություններին գործավարձ մտցնել այն աշխատանքներում, վորի պայմանները թույլ չեն տալիս այդ անելու: Այսպես, որինակ, նախկին Պոլտավսկու ստանիցայի կուսակցական կոմիտեյի քարտուղար Սիլչենկոն, վորը դավաճանեց կուսակցական շահերին, պարտավորեցրեց բոլոր կոլտնտեսություններին վարի համար գործադրել անհատական գործավարձ, այսինքն՝ ամեն մի գուլթանին հատկացնել առանձին հողամաս: Այդպիսի գործավարձի հետևանքով ստացվեց հետեյալը. ամբողջ դաշտը բաժանվեց առանձին հողամասերի և յուրաքանչյուր 10—15 մետրի վրա—ակոս: Վարած հողը տափանվում եր միայն այն ժամանակ, յերբ բոլոր գուլթաններն անցնում եյին բավականաչափ շարքեր, վորպեսզի հնարավորություն լինի տափանելու, իսկ տափանման ուղացումից չորանում եր հողը, այսինքն՝ վարելու ամբողջ աշխատանքը կատարվում եր զնասարար կերպով:

Այս որինակը ցույց ե տալիս, վոր յերբեմն տեղական կուսակցական և խորհրդային կազմակերպությունները, փոխանակ ղեկավարելու կոլտնտեսությունները և ողնուտե նրանց կարգավորել խմբակային աշխատանքի ժամանակ յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի արտադրանքի հաշվառումը, խառնվում են կոլտնտեսությունների արտադրողականության գործին և սոսկ վարչական ձևով ինքնե-

ըբ խախտում են կուսակցութեան և կառավարութեան դի-
րեկտիվները, առաջարկելով անհատական գործավարձ մտցը-
նելու այն աշխատանքներում, վորոնց պայմաններում դա
հնարավոր չե:

Դրա հետ միասին չի կարելի թույլ տալ և այնպիսի
գեպքեր, ինչպես դրանք տեղի ունեցան «Նովայա ժիզն»
կոլտնտեսութունում (Գելենշիկի ռայոն), ուր կուլակային
միտուցներով սահմանեցին, վորպես նորմա, 250 աշխոր:
Վորոշեցին դրանից ավելի վոչ վոքի չհաշիւել: Այդ պատ-
հառով կոլտնտեսական Պոնամարինկոյին, վորն վաստակել
եր 3 աշխոր և մի շարք ուրիշներին հեռացրին բոլոր աշ-
խատանքներից ամուլա կեսին, հենց բերքահավաքի ժա-
մանակ: Այդպիսի սահմանափակումը ձեռնտու յե միայն
գասակարգային թշնամի—կուլակին, վորովհետեւ դա հե-
ռացնում է արտադրութունից ամենապատասխանատու
մոմենտին հարվածային կոլտնտեսականների լավագուշն
մասը:

ԱՇԽՈՐԵՐԸ ՀԱՇՎԵԼ ԱՆՊԱՅՄԱՆ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՔԱՆԱԿԻ ՅԵՎ ՎՈՐԱԿԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

Կոլտնտեսականներին որավարձի և հավասարանքի հի-
ման վրա աշխորեր հաշիւելը հսկայական ֆլաս է բերում,—
իջեցնում է աշխատանքի վորակը, թուլացնում է աշխա-
տանքի դիսցիպլինան: Հենց դրանով էլ հսկայական վնաս
է հասնում կոլեկտիւիզմի կազմակերպչական օճեստա-
կան ամրապնդման գործին:

Կոլտնտեսութունների հաշիւտարական ապարատի ադ-
տեղված լինելը՝ այնտեղ սողոսկած, դասակարգայնորին
թշնամի տարրերով, մի քանի կոլտնտեսութունների դե-
կավարների կողմից հաշիւառքի նշանակութեան թերազնա-
հատումը, հաշիւառքի դժվարութիւնները հաղթանարելու
ցանկութեան բացակայութիւնը—այս բոլորը խճճում է
հաշիւառքը: Սա առիթ է տալիս մտածելու, վոր իբր թե

հնարավոր չե հաշիւի առնել յուրաքանչյուր առանձին կոր-
տնտեսականի արտադրութիւնը: Մի քանի կոլտնտեսութուն-
ների ղեկավարները հրաժարվում են գործավարձից, հրա-
ժարվում են կատարված աշխատանքի քանակի և վորակի
համաձայն յեկամուտները ճիշտ բաշխելուց: Դրանով նրանք
ողնում են դասակարգային թշնամուն և նրա գործակալու-
թեան—Չարդված, բայց դեռևս բոլորովին չջախջախված
կուլակութեան՝ խանդարելու կոլտնտեսութիւնների կազ-
մակերպչական-տնտեսական ամրապնդման:

Այնտեղ, վորտեղ չի կազմակերպված արտադրութի ջա-
նակի ու վորակի հաշիւառքը, այնտեղ տիրում է կուլակա-
յին հավասարանքը, այնտեղ ծուլներն ու կորզիչները հը-
նարավորութիւն ունեն ապրել կոլտնտեսութիւնների
հաշիւին:

Մինչդեռ կոլտնտեսութիւնների մի զգալի մասը միան-
գամայն հաջող կերպով գլուխ է բերել գործավարձն ար-
մատավորելու և յուրաքանչյուր առանձին կոլտնտեսականի
արտադրութիւնը հաշիւի առնելու խնդիրները:

Դրանով կոլտնտեսութիւններն իրենց արտադրական
գործունեութեան ընթացքում հսկայական նվաճումներ են
ձեռք բերել:

Դա հաստատվում է «250» մրցող բրիգադներից առա-
ջավորների փորձով: Որինակի համար, Ստալինի անվան
կոմունայի (Տացինսկու ռայոն) Ռիբաչենկոյի բրիգադը
1,059 հեկտար ցանքը կատարեց 12 որում, փոխանակ պլա-
նով նախատեսված 18 որվա: Ցանքի վորակը համապա-
տասխանում էր ազրոտեխնիկայի բոլոր պահանջներին:

Իսկ ինչպես գործնականում հաշիւի առնել յուրաքան-
չյուր կոլտնտեսականի արտադրութիւնն այնպիսի աշխա-
տանքներ կատարելիս, վորոնց կատարման համար մի քա-
նի մարդ է հարկավոր:

Վորպես որինակ՝ վերցնենք վարելու աշխատանքը:
Արտադրութի հաշիւառքը թեթևացնելու համար հարկավոր
է, վոր խմբակները չափից դուրս մեծ չլինեն: Իսկ յեթե

հաշվի առնել ագրոտեխնիկական պահանջները—վարածի անհապաղ տափանները (յեթե վարը չի տեղի ունենում աշխատանքը), ապա ամենից նպատակահարմար կլինի խմբակում ունենալ 3—4 գուլթան և մեկ 2—3 որակավոր տափան: Ծմբակի ներքում յուրաքանչյուր վարողի արտադրույթը պետք է հաշվի առնի խմբակավարը: Ըստ յուրաքանչյուր գուլթանավորի վարած ակոսների քանակության:

Ճակնդեղի քաղհանի, նրա հողի փխրացման և այլ նման աշխատանքների հաշվառքը վոչ մի դժվարություն չի ներկայացնում, քանի վոր նա կատարվում է ըստ շարքերի:

Աշխատանքի վրա հսկելու հարմարության համար, նպատակահարմար է 5—8 մարդուց բաղկացած խմբակին հատկացնել այնպիսի հողամաս, վորը պահանջի $\frac{1}{2}$ —1 որվա աշխատանք:

Հացը դաշտերից տեղափոխելիս (դիզելու համար) բեռնողը, վորը մինևուշյն ժամանակ խմբակավար է, պարտավոր է հաշվի առնել թե յուրաքանչյուր աշխատողն որական քանի սայլ է տեղափոխում:

Որվա վերջում հացի հավաքման տեղը շափվում է և յուրաքանչյուր տեղափոխողի արտադրույթը սահմանվում է հեկտարներով, ըստ տեղափոխած սայլերի քանակության:

Յուրաքանչյուր առանձին կոլտնտեսականի արտադրույթի հաշվառքն իրագործելու համար, անհրաժեշտ է կատարված աշխատանքը հաշվի առնել հենց նույն օրը: Զի կարելի աշխատանքը հաշվի առնել հեռվից, նստելով տանը կամ կոլտնտեսության գրասենյակում:

Հաշվառքի տեղեկագրի որինակելի գրանցումներում պարզ ցույց է տրված, թե ինչպես պետք է ամեն օր հաշվի առնել թե ըստ քանակի է թե ըստ վորակի («Բ» տառը նշանակում է բավարար, «վ» տառը—վատ և «շ» տառը—շատ վատ (տես 30 էջի աղյուսակը):

Այդ նշումները պետք է հիմք ծառայեն աշխատանքի վատ վորակի դեպքում աշխուրբը պակասացնելու համար

Հինգ օր անցնելուց հետո, հանրագումարվում է կատարված աշխատանքը և աշխուրբը են նշանակվում:

Յենթադրենք թե յերկիտփանի գուլթանով վարելիս, արտադրույթի նորման 1,5 հեկտար է և դա ըստ աշխատանքների նոր խմբավորման, պատկանում է 6-րդ խմբին, այսինքն գնահատված է 1,75 աշխուր: Աշխատանքների միավորի, ավյալ դեպքում 1 հեկտարի գնահատությունը կլինի՝ 1,75: 1,5=1,16 աշխուր: Կոլտնտեսական Հովհաննեսայանը հնգօրյակում վարել է 8 հեկտար, հետևապես նրան պիտի հաշվել 1,16×8=9,28 աշխուր:

Ավելի դժվար է աշխուրբը պակասեցնել աշխատանքի վատ վորակի համար: Սակայն դա անպայման հարկավոր է անել, վորովհետև միայն վատ վորակի համար աշխուրբը պակասեցնելը կտախի առանձին անդիտակից կոլտնտեսականներին, ինչպես և կորզիչներին ավելի լուրջ վերաբերվել աշխատանքի վորակին: Սա հաստատվում է նաև 250 բրիգադներից առաջավորների փորձով: Ընկ. Ռիբալչենկոն, ընկ. Ստալինի անվան կոմունայի (Տացինակի ռայոն) բրիգադիրը, այս առթիվ գրում էր հետևյալը.—

«Աշխատանքի հաշվառքը յես կատարում եմ ամեն օր, առանձնապես լավ եմ հետևում վորակին: Յեղել են մի քանի դեպքեր, յերբ յես վատ վարելու համար աշխուրբը պակասեցրել եմ 25 տոկոսով, վատ տափանելու համար—20 տոկոսով: Այս միջոցն այն արդյունքը տվեց, վոր այժմ բրիգադում վատ աշխատանքը բացառիկ յերևույթ է» («Մոլոտ» 1932 թ. մայիսի 12): ԿԿ-ի «Աշխատանքի կազմակերպումը կոլտնտեսություններում» վորոշման մեջ (1932 թ. փետրվարի 4) ասված է. «վորպես հաստատուն կանոն, սահմանել աշխուրբի գնահատման իջեցումը աշխատանքը ժամկետերում չկատարելու համար (մասնավորապես վարը, քաղհանն ու բերքահավաքը) և նրա բարձրացումը, ժամկետից առաջ կատարելու և աշխատանքի վորակը պահպանելու համար: Այդ իջեցման ու բարձրացման չափը վորոշում է կոլտնտեսության վարչությունը»:

Ո՞՞ թրիգապի ազգային կարգադրի համաձայն ի համաձայն լուստաբանի կառավար. ժողովի 16- հունիսի 25

	Ուսուցանող աշխատողի անունը և հասցեն	Մայիս				
		16	17	18	19	20
		հաղթած	հաղթած	հաղթած	հաղթած	հաղթած
35. Հովհաննիսյան Պ. Ս.	Քաղհան կուլտուր. 10 կկ	1,75	2,10	2,25	2,50	2,50
47. Սահակյան Գ. Ի.	Նույնը 10 կկ	1,5	1,75	2,0	2,0	2,0
52. Սեփյանով Ս. Ի.	Քաղհան 10 կկ	1,75	1,10	2,25	2,50	2,50
44. Գրիգորյան Ի. Տ.	Շարժվող քաղհան № 7 հողամասում 1,25 կկ	0,20	0,25	0,30	0,30	0,30

Ընդամենը

(Նույնը ավելի ժամանակազրկ. առաջադրուք. կատարվ. հասանք. համար գրվում են առանձին)

35. Հովհաննիսյան Պ. Ս.

47. Սահակյան Գ. Ի.

52. Սեփյանով Ս. Ի.

44. Գրիգորյան Ի. Տ.

Եւրոպայից

	Մասնակցի անունը և հասցեն	Մայիս	
		16	17
35. Հովհաննիսյան Պ. Ս.	Քաղհան կուլտուր. 10 կկ	10,60	5,30
47. Սահակյան Գ. Ի.	Նույնը 10 կկ	9,0	4,5
52. Սեփյանով Ս. Ի.	Քաղհան 10 կկ	10,6	3,97
44. Գրիգորյան Ի. Տ.	Շարժվող քաղհան № 7 հողամասում 1,25 կկ	1,30	5,30

Ընդամենը

(Նույնը ավելի ժամանակազրկ. առաջադրուք. կատարվ. մասին. պարզուր. համար գրվում են առանձին)

35. Հովհաննիսյան Պ. Ս. 50,4

47. Սահակյան Գ. Ի. 20,25

52. Սեփյանով Ս. Ի. 37,44

44. Գրիգորյան Ի. Տ. 36,0

կոլտնտեսութեաններում աշխատանքը գործավարձի հիման վրա կազմակերպելու և աշխատանքի հաշվառքի ամենատարածված թերութեաններից մեկն էլ այն է, վոր աշխատանքը սխալ և գնահատվում աշխորերով: Աշխատանքի սխալ գնահատութեան հետևանքը սովորաբար լինում է կամ աշխորերի շտաշումը (չափից դուրս բարձր գնահատութեան), կամ կոլտնտեսականի՝ աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացմամբ ունեցած շահագրգռվածութեան անկումը (չափից դուրս ցածր գնահատութեան):

Վոր այդ այդպես է, բերենք իբր որինակ, Չերնյավսկու անվան կոլտնտեսութեան (Տիխորեցկու ռայոն) մեջ միջին արտադրույթը: Ճակնդեղի առաջին քաղհանին մեկ բանվորական որում կոլտնտեսականները միջին թվով վաստակեցին 0,37 աշխոր, կալսի ժամանակ—0,40, դեղեր կապելու և տեղափոխելու ժամանակ—0,46, մանկամուրհերում—0,50, ճակնդեղի յերկրորդական քաղհանին—0,55, վարելիս—0,56, դեղեր դնելիս—0,98, տնտեսական աշխատանքներ կատարելիս—1,0, զբառնյակային աշխատանքներ—1,12 և այլն. ամենաբարձր արտադրույթը յեղել է՝ շինարարութեան մեջ—1,75, արհեստանոցներում—2,20 և մեղվարուծութեան մեջ—2,39:

Այսպես ուրեմն, մի շարք աշխատանքներ կատարելով, որինակ, տնտեսական աշխատանքներ, չնայած սրանց հեշտութեան, կոլտնտեսականը վաստակում է 1 և ավելի աշխոր. մինչդեռ ուրիշ, ավելի դժվար աշխատանքներ կատարելով (ճակնդեղի քաղհան, վար, կալս և այլն), նա վաստակում է միայն 35—50 հալյույերորդական աշխոր. պարզ է, վոր նա շահագրգռված չի լինում կատարել ցանքի, հացահատիկային և տեխնիկական կուլտուրաների խնամքի ու բերքահավաքման ամենազլխավոր աշխատանքները: Այսպիսի զեպքերում կոլտնտեսականը, փոխանակ նախաձեռնութեան հանդես բերելու, փոխանակ աշխատանքի արտադրո-

ղականութեան բարձրացմանը նպաստելու, փորձում է բարձր վարձատրվող աշխատանքներ փնտոել, խուսափում է ցածր վարձատրվող աշխատանքից, վորով մի շարք դեպքերում խանգարում է կոլտնտեսութեան պլանային աշխատանքին:

Խիստ շատ են այնպիսի դեպքերը, յերբ բարեխիղճ կոլտնտեսականները, ամբողջ պուղաանտեսական սեզոնի ընթացքում քրտնաջան աշխատելով դաշտերում, ավելի քիչ աշխորեր էյին վաստակում, քան այն կոլտնտեսականները, վորոնք կատարում էյին տնտեսական աշխատանքներ, վորոնք աշխատում էյին իբր պահապաններ, ավլողներ և այլն: Ահա թե ինչու հենարոնական Գործադիր կոմիտեն հունվարի 1-ի իր վորոշման մեջ, յերկրագործութեան ժողովրդական կոմիսար րնկ. Յակովլևի զեկուցման առթիվ վորոշեց հետևյալը.— «Սահմանել զանազան գյուղատնտեսական աշխատանքների որինակելի գնահատումն աշխորերով, նախատեսելով աշխատանքի գնահատութեան բարձրացումը, բերքահավաքման բարդ մեքենաների վրա աշխատողների, վարողների, ցանողների, բերքահավաքման և շարքամիջյան մշակման ծանր ու վորակյալ աշխատանքներ կատարողների վերաբերմամբ». իսկ ընկ. Յակովլևն իր զեկուցման մեջ ասում է.—

«Ներկա տարում անհրաժեշտ է իրոք փոխել կոլտնտեսութեաններում աշխատանքի գնահատումները: Մենք յինթադրում ենք ըլլոր աշխատանքները բաժանել յոթը խմբերի, այնպես, վոր կոլտնտեսականը, կատարելով ցածր խմբին պատկանող աշխատանքների լրիվ նորման, վաստակե կես աշխոր, իսկ այն կոլտնտեսականը, վորը կկատարե ամենաբարձր խմբին պատկանող աշխատանքների լրիվ նորման, վաստակե 2 աշխոր:

«Մենք յինթադրում ենք ամենաբարձր խմբակում, վորտեղ արտադրույթի նորման գնահատվում է 2 աշխոր, հաշվել այն կոլտնտեսականներին, վորոնք աշխատում են բերքահավաքման բարդ մեքենաների վրա, այն տրակտորիստներին, վորոնք 1 տարուց ավելի աշխատում են տրակտոր-

ճերբի վրա: Բոլոր մնացած սեզոնային բնույթ կրող գյուղ-
դատնտեսական աշխատանքները մենք յենթադրում ենք
բաշխել 6-րդ, 5-րդ և 4-րդ խմբակներին վրա, աշխատանքի
որակն արտադրույթը՝ գնահատելով 1,75, 1,5, 1,25
աշխոր:

«Շարքային վոչ վորակյալ աշխատողներին, վորոնք, ա-
մեն որ կոլտնտեսության ներսում աշխատում են թե տնտե-
սության վրա և թե անասնաբուծության մեջ, նայած աշ-
խատանքի դժվարության և նրանց պահանջած վորակավոր-
ման, մենք յենթադրում ենք հաշվել առաջին, յերկրորդ
ու յերրորդ խմբակում, գնահատելով 0,5, 0, 75, 1 աշխոր:
Նոր գնահատումներին գործադրությամբ կլուծվի դաշտագոր-
ծության մեջ աշխատող կոլտնտեսականների վարձատրման
խնդիրը»:

Կենտգործկոմի վորոշման քաղաքական իմաստը կայա-
նում է նրանում, վոր ստեղծվում են ավելի նպաստավոր
նյութական պայմաններ՝ դաշտում անմիջականորեն աշխա-
տող կոլտնտեսականներին համար, վորոնք հատուկ պատաս-
խանատվություն են կրում գյուղատնտեսական աշխա-
տանքներն իր ժամանակին և լավ կատարելու համար:

Կոլտնտեսություններում աշխորերի վատնումը թույլ
չտալու, ինչպես և կոլտնտեսականներին աշխատանքով
շահագրգռելու համար, վորոնք զբաղվում են հիմնական ար-
տադրական աշխատանքներով, մանավանդ դաշտագործու-
թյան մեջ, կոլտնտեսային ակտիվի ամբողջ ուշադրությու-
նը պիտի դարձնել արտադրույթի ճիշտ նորմաներ սահմա-
նելու վրա: Անցյալ տարի այս հարցի վերաբերմամբ մի
ամբողջ շարք կոլտնտեսություններ թույլ տվին ամենակու-
պիտ սխալներ, հաճախ սահմանելով չափազանց բարձր, ու-
ժից վեր արտադրույթի նորմաներ, ինչպես այդ տեղի յեր-
ունեցել նովո-Պակրովսկի ուսյոնի «Չավետ Իլիչա» կոլտն-
տեսության մեջ, վորտեղ աշնանացանի կամպանիայում 10
գիսկավոր ցանիչի համար սահմանեցին որական արտա-
դրույթի նորման 10 հեկտար, վորի հետևանքով նորմա-

ները չհեյին կատարվում, իսկ աշխատանքի վորակը խիստ
վատանում եր:

Նորմաներ սահմանելիս ամենատարածված սխալն է ար-
տադրույթի նորմաների մեխանիկական մշակումը, առանց
հաշվի առնելու աշխատանքի պայմանները: Հաճախ ռազկու-
տնտմիությունների և մեքենա-տրակտորային կայանների
կողմից ուղարկված արտադրույթի նորմաները հաստատվում
են կոլտնտեսության վարչության կողմից և հանձնվում են
հաշվապահության, կատարելու, այսինքն կոլտնտեսական-
ներին աշխորեր հաշվելու համար, առանց մշակելու և տըվ-
յալ կոլտնտեսության պայմաններին հարմարեցնելու:
Միանգամայն հասկանալի յե, վոր այդպես նորմավորելով
միևնույն աշխատանքները, բայց տարբեր պայմաններում,
մի շարք կոլտնտեսականներ պիտի գերակատարեն այդ
նորմաները, մյուսները չպիտի կատարեն: Որինակ, նոսր
ցանքերի բերքահավաքման ժամանակ, կոլտնտեսականները
հեշտությամբ կարող են նորմաները գերակատարել, իսկ
խիտ պտուկած արտը հնձելիս՝ նրանք կթերակատարեն:

Այդպիսի կոնկրետ, կոլտնտեսականների համար հասկա-
նալի արտադրույթի նորմաների մշակմանը պետք է մաս-
նակցեն բոլոր կոլտնտեսականները: Դրանով կարելի յե վե-
րացնել սխալները կրկնելու ամեն մի հնարավորություն
նորմաներ մշակելու, ինչպես նաև աշխատանքն աշխորերով
գնահատելու գործում:

Կոլտնտեսականների մասնակցությամբ մշակված արտա-
դրույթի նորմաները և բրիգադին տրված արտադրական
առաջադրության մեջ յեղած աշխատանքների գործավար-
ձային գնահատումները ցույց կտան, թե արտադրական
ժամանակաշրջաններում բրիգադն ինչքան աշխատողների
և քարշող ուժի կարիք կունենա: Իսկ առանձին ժամանա-
կաշրջաններում, յեթե փոխվում են աշխատանքի պայման-
ները, որինակ, մոլախոտերի սաստիկ աճում՝ հաճախակի
անձրևների պատճառով, — նպատակահարմար է ճշտել ար-
տադրույթի նորմաները: Այդ ճշտումը կատարվում է ագրո-

պլան կարգադրում, տվյալ պլանով նախատեսված աշխատանքներից 10—15 որ առաջ:

Հարկավոր է նախազգուշացնել կոլտնտեսուկներին ղեկավարներին, վոր արտադրուկի նորմաների հաճախակի փոփոխությունը, ինչպես այդ յեղել է «Կրասնի Ոկտյաբը» կոլտնտեսության մեջ (Բելոզլինսկի ռայոն), յերբ 5 որվաքնթացքում արտադրուկի նորմաները փոխվել են 3 անգամ,—Ֆլասակար, վատ ազդեցություն է ունենում աշխատանքի արտադրողականության վրա և պատճառ դառնում կոլտնտեսության արտադրական պլանը չկատարելուն:

Կուլակներն ու յենթակուլակները, նախկին առևտրականները, սպիտակ սպաները և զանազան ուրիշ նախկին մարդիկ, վորոնք կոլտնտեսությունների ղեկավար որգանների մեջ են սողոսկել՝ կոլտնտեսային արտադրությունը քայքայելու նպատակով, ոգտագործելով կոլտնտեսականների վատագույն մասի կորզիչների ու ծուլելի հետամնաց տրամադրությունները, ամեն կերպ վիժեցնում էլին կոլտնտեսականների աշխատանքի քանակի ու վորակի հաշվառքը: Այդպիսով նրանք դժգոհություն էլին ստեղծում կոլտնտեսականների մեջ, վորոնք աշխատանքի չէլին յելնում, իսկ դա տանում էր դեպի արտադրական աշխատանքների վիժումը:

Որինակ, Դոնսկայա ստանիցայի «Սոնտեն» կոլտնտեսության մեջ կոլտնտեսուկի հարվածայինները հայտարարեցին, վոր չնայելով, վոր նրանք ամեն որ դուրս են գալիս բոլոր դաշտային աշխատանքներին (քաղհան, բերքահավաք, կալս, ճակնդեղի բերքահավաք), նրանք չգիտեն, թե ինչպես են աշխուրբ հաշվում իրենց համար, հաշվառիչները շարունակ նստած են տանը, դոները փակ, իսկ բակերում կատաղի շներ. վոչ մի հնարավորություն չկա իմանալու վաստակած աշխուրբի քանակության մասին, մինչդեռ ավանաներ տալու ժամանակ ասվել է, թե նրանք ավելի քիչ աշխուրբ են ստացել, համեմատած այն կոլտնտեսականների հետ, վորոնք ամբողջ ամառը նստած են յեղել:

տանը: Հաշվառիչները մեկը կորցրեց աշխուրբի թերթիկները, «քամին տարավ» սրանց և աշխուրբը գրանցվում էլին «աչքի չափով»: «Սոնտեն» կոլտնտեսության մեջ աշխատանքի այդպիսի վատ հաշվառման հետևանքով, ճակնդեղը մնաց ձյան տակ, աշնանացանի ու աշնանավարի պլանները չկատարվեցին, կոլտնտեսականները շատ քիչ թվով էլին աշխատանքի գնում (30%):

ԱՇԽՈՐԲԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՇՎԱՌՔԸ ԿԱՏԱՐԵԼ ԻՐ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ

Կոլտնտեսները իր վորոշումների մեջ կոլտնտեսությունների և կոլտնտեսականների հատուկ ուշադրությունն է հրավիրում աշխուրբն իր ժամանակին կոլտնտեսականների աշխուրբուկներում և կոլտնտեսության վարչության մեջ գտնվող համապատասխան մատյանում գրանցելու վրա: Կոլտնտեսականների աշխուրբուկներում գրանցումները պիտի կատարվեն հաշվառքի տեղեկագրերում աշխուրբը նշանակելուց անմիջապես հետո:

Գործնականում, շատ կոլտնտեսություններում զանազան պատրվակներով (որինակ, Մայկոպի ռայոնի «Կրասնի ոգուղունիկ» կոլտնտեսության 5-րդ բրիգադի հաշվառիչն այն հայտարարությունը, թե «կոլտնտեսականները կիչացնեն գրքուկները») աշխուրբուկները պահում են գրասենյակներում: Դեպի կոլտնտեսականների աշխուրբուկներն այդպիսի անփուլթ, յերբեմն ել ուղղակի հանցավոր վերաբերմունքի շնորհիվ, աշխուրբը ժամանակին չեն գրանցվում նրանց մեջ և կոլտնտեսականը բոլորովին անտեղյակ է լինում իրեն հասանելիք աշխուրբի քանակության:

Հնարավորություն չունենալով շարունակ հսկողություն ունենալու աշխուրբի գրանցման ճշտության վրա, այսպիսի ղեկավերում կոլտնտեսականը հաճախ ընկնում է կուլակի ազդեցության տակ, որինակ, «Ինչքան ել աշխատես, միևնույն է, յեկամուտն ըստ շնչերի յեն տալու»: Կոլտնտեսա-

կանը սրանից շատ անգամ սխալ յեղըրակացութիւնն և հանում, վորը թուլացնում և աշխատանքի ղեկցիլլինան և իջեցնում աշխատանքի արտադրողականութիւնը: Աշխարհըրույկները տալով կոլտնտեսականներին, պետք և այնպէս անել, վոր իրենց աշխատանքի տեղում աշխտորբը տեղեկազրերից գրանցվեն աշխարհըրույկներում անպայման բրիգադիներին կողմից: Սխալ գրանցումը արժեքագրիւմ և աշխարհըրույկը վորպէս աշխատանքի փաստաթուղթ, վորով կոլտնտեսականը մասնակցում և յեկամուտների բաշխման:

Պարզութեան համար բերենք աշխտորբի որինակելի գրանցումն աշխարհըրույկներում. —

Առխառանային գրույի № 47

1933 ք. մայիս

Անամբիկ	Կարգազր. №	Կատարվող աշխատանքներ	Ինչքան և թիւս	Տրված աշխտորբերի քիւլը	Տրված աշխտորբերի կարգադրումը	Իջեցված և կատարածը	Բրիգադիների ստորագրութիւն
21	3	Քաղհան կուլտ-վատորով . . .	9 հեկտ	3,98	—	0,52	Բարսեղյան
27	3	Նույնը	10,8 Կ.	5,30	—	—	Բարսեղյան

Միևնույն ժամանակ պետք և կարգավորվի նաև ամբողջ կոլտնտեսութեան մեջ կոլտնտեսականների աշխատանքի հաշվառքը: Առաջ կոլտնտեսականների աշխտորբը աշխատանքային գրքույկից գրանցվում էյին անդամագրքույկների մեջ, վորն, իբրև կանոն, տրվում էր ամբողջ ընտանիքին, ծիբին: Բորը կոլտնտեսականների աշխտորբ ընդհանուր քանակութիւնը վորոշելու համար, հարկավոր էր ահագին ժամանակ կորցնել տեղեկազրեր կազմելու վրա: Մի քանի կոլտնտեսութեաններում մի շարք կարգազրեր կորցնելու պատճառով (վորտեղ գրանցված էյին աշխտորբը), կամ տրակտորիսանքի համար տեղեկազրեր չներկայացնելու պատճառով խանգարվում էր կանխավճարների (ավանսների)

բաժանումը և մինչև անգամ յեկամուտների վերջնական բաշխումը: Միևնույն ժամանակ աշխտորբի հաշվառքը կարգի բերված չլինելու շտորբիլ, հնարավոր էր շարունակ վերահսկողութիւն ունենալ նրանց ծախսման վրա, դժվարանում էր պայքարն աշխտորբը վատնելու դեմ:

Կոլտնտեսներում սահմանել և աշխտորբի հաշվառքի մատյան, վորտեղ ամեն ամիս պետք է գրանցումներ լինեն յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի համար: Աշխտորբի հաշվառման գրքույկն ավելորդ է դարձնում աշխտորբի գրանցումը անդամագրքույկներում և հնարավորութիւն և տալիս արագութեամբ տեղեկանք վերցնել յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի վաստակած աշխտորբի քանակութեան մասին, — յեթ և աշխարհըրույկը կորած է կամ նրա մեջ յեղած գրանցումները պարզ չլինեն (տես հաշվառման մատյանը):

Աշխտորբի հաշվառման մատյանի մեջ տրված աշխտորբ գրանցելու համար, հիմնական փաստաթուղթը հանդիսանում է աշխտորբի հաշվառքի տեղեկազրը, վորը կազմվում է մեկ ամսվա կամ գյուղատնտեսական աշխատանքների ժամանակաշրջանի համար:

Աշխտորբի հաշվառման մատյան

Զեւի № 33

Աշխտորբի ճիւղի №-ը	Արգանուր, անոն, հայկական	Կարգազրի №-ը	Աշխտորբի թանակ	Կարգազրի №-ը	Աշխտորբի թանակ	Կարգազրի №-ը	Աշխտորբի թանակ	Աշխտորբի թանակ	Կարգազրի №-ը	Աշխտորբի թանակ	Աշխտորբի թանակ	Աշխտորբի թանակ	Աշխտորբի թանակ	Աշխտորբի թանակ	Աշխտորբի թանակ	Աշխտորբի թանակ	Աշխտորբի թանակ

ՀԱՏՈՒԿ ՈՒՇԱԴՐՈՒՅՑՈՒՆ ԱՇԽՈՐԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՔԻՆ

Քոլորովին ել պատահական չէր, վոր ՀԿ (բ) Կ Կենտրոնի հուլիսյան պլենումը (1931 թ.) կոլտնտեսային շինարարութեան վերաբերյալ իր վորոշման մեջ նախագգուշացնում էր, վոր—

«Փորձավարձը չի կարելի իրականացնել՝ առանց իր ժամանակին հաշվի առնելու յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի վաստակած աշխուրհի քանակութեանը: Ավելին—առանց հաշվառքի՝ անհնարին է կոլտնտեսութեան, իբրև խոշոր տնտեսութեան գոյութեանը»:

Մինչդեռ կոլտնտեսային շատ աշխատողներ մինչև այժմ բավականաչափ ուշադրութեան չեն դարձնում հաշվառքին, Վերցնենք իբր որինակ՝ «Բնդուատրիա» կոլտնտեսութեան (Տիմաշևկիի ուսյոն) բրիգադիւր ընկ. Ռուբչենկոյին, վորն ամբողջ հաշվառքը գցել է կերպակահի վրա, իսկ ինքը նույն իսկ չի յել հետաքրքրվել, թե արդոք բրիգադում ինչպես է կատարվում այդ հաշվառքը:

Դժբախտաբար Ռուբչենկոն յեղակի յերեվոյթ չէ: Չսայելով, վոր դեպի այդ հարցը բավական զգալի ուշադրութեան է յեղել կուսակցութեան ու կառավարութեան կողմից, այնուամենայնիվ ներկայումս հազիվ թե մի այլ բնագավառում լինեն այնքան թերութեաններ, ինչքան վոր գոյութեան ունեն աշխատանքի հաշվառքում:

Իա ցույց է տալիս, վոր կոլտնտեսութեանների հաշվետարական ապարատն աղտեղված է դասակարգայնորեն ոտար է թշնամի տարբերով, վոր կուսակցական ու խորհրդային կողմակերպութեանները և հենց կոլտնտեսութեանները բոլորովին անբավարար են կատարում աշխատանքի հաշվառման կադրերի ընտրութեանը: Այս բանը հաստատվում է կոլտնտեսականների բազմաթիվ բողոքներով և գյուղթրդթակիցների տված տեղեկութեաններով:

Ամենավրդովիցուցիչը այն հաշվառքն է, վորը գոյութեան ունի XVll-րդ կուսկոնֆերանսի անվան (Իդարիւն-Տիշչենս-

կու ուսյոն), «Տրակտորոստրոյ» (Որլիվսկու ուսյոն) և այլն կոլտնտեսութեաններում. այստեղ հաշվառքն «ողային» է, Հաշվառիչները բյուրոկրատարար նստած են իրենց տանը, կամ մի քանի կոլտնտեսութեաններում—գրասենյակում և հաշվի յեն առնում կոլտնտեսականների աշխատանքը, վորոնք աշխատում են 3—4 և ավելի կիլոմետրի վրա: Այս պատճառով զարմանալի չէ, վոր «Սոցիալիստիչըսկի տրուդ» կոլտնտեսութեան մեջ, ինչպես հայտարարել են կոլտնտեսութեան հաշվառիչները, հաշվառքը կատարվում է «մոտավորապես» և նրա հշտութեան համար «վոչ վոք պատասխանատու չէ»:

Շատ կոլտնտեսութեաններում աշխրբույկները գտնվում են կամ բրիգադի գրասենյակում և կամ նույնիսկ հաշվառիչների բնակարաններում: Ներանցումները տեղի յեն ունենում առանց վորևէ հետևողականութեան, սկզբում—ապրիլ ամսի, հետո մարտ և փետրվար ամիսների համար, ինչպես այդ յեղել էր Արմավիրի ուսյոնի «Մոլոտ» կոլտնտեսութեան մեջ: Հաշվառքի այդպիսի վնասարարական վերաբերմունքի հետևանքով վոչ կոլտնտեսականները, վոչ էլ ղեկավարները չգիտեն, թե քանի աշխուր է հաշված: Շատ կոլտնտեսականներ սովորաբար գանգատվում են, վոր նրանց աշխատանքը հաշվի չի առնված: Շատ կոլտնտեսականների համար էլ ավելին է հաշվի առնվում, քան թե հասնում են նրանց:

Աշխատանքի հաշվառքի այս բոլոր պակասութեաններն ամենից առաջ բացատրվում են նրանով, վոր կոլտնտեսութեանների մեծամասնութեան մեջ խցկված են խորթ, կուլակային, վնասարարական տարբեր, վորոնք պակաս պայքար են մղում կոլտնտեսային շինարարութեան դեմ. մյուս կողմից բթացել է շատ կուսակցական ու խորհրդային կազմակերպութեանների դասակարգային արթնութեանը:

Այդ թերութեաններն արմատախիլ անելու համար հարկավոր է—

1) Փոխել վերաբերմունքը դեպի աշխատանքի հաշվառքը: Կոլտնտեսութեանների վարչութեանների ղեկավար աշ-

խատողների ու բրիգադիրների գործնական աշխատանքից պետք է ամենաավճառական կերպով վերացնել վստահաբար տրամադրութունները, վորոնցով թերագնահատվում է աշխատանքի հաշվառքի նշանակութունը և վորոնց համաձայն, իբր թե աշխատանքի հաշվառքը միմիայն տեխնիկական գործ է, հտշվետարական աշխատողների գործը:

2) Ստուգել կոլտնտեսության հաշվետարական ապարատի կազմը, այդ աշխատանքի համար նշանակելով բարեխիղճ, կոլտնտեսային շինարարությանը հավատարիմ կոլտնտեսականներին, վոչ մի կերպ թույլ չտալով կուլակային թափթփուկներին՝ քիթ խոթել կոլտնտեսային հաշվառքի մեջ: Կենտրոնական գործադիր կոմիտեն իր 32 թ. հունվարի 30-ի վորոշման առաջին կետում ստում է.—

ա) Պարտավորեցնել կոլտնտեսությունների վարչություններին՝ հաշվետարներին, հաշվապահներին, կշռողներին և կոլտնտեսային գույքի հաշվառման բոլոր պաշտոններին համար նշանակել բարեխիղճ, խորհրդային իշխանության գործին և կոլտնտեսություններին հավատարիմ մարդկանց, այնպիսիներին, վորոնք չեն կարող խաբել կոլտնտեսություններին ու պետության: Կոլտնտեսային արտադրանքի, կոլտնտեսային աշխատանքի ու բերքի վերաբերյալ ամեն տեսակ խաբերայությունը պիտի համարվի իբր ոժանդակություն կուլակներին և հակախորհրդային տարրերին, իբրև կոլտնտեսային գույքը հափշտակելու փորձ, ուստի և պետք է պատժվի ըստ 1932 թ. ոգոստասի 7-ի որենքի, վոր վերաբերում է պետական ձեռնարկությունների, կոլտնտեսությունների ու կոոպերացիայի, հասարակական (սոցիալիստական) սեփականության պահպանման և ամբապնդման մասին:

բ) 1933 թվականի ընթացքում պետք է տեղի ունենա կոլտնտեսային հաշվետարների, տնտեսների և պահեստապետների զտում:

Կոլտնտեսային հաշվետարն այսուհետև պետք է նշանակվի կոլտնտեսության վարչության կողմից և իր պաշտոնում հաստատվի ռայգործկոմի կողմից: Այս վորոշումը

նաև վորոշ չափով վերաբերում է կոլտնտեսությունների այն հաշվետարական աշխատողներին, վորոնք կատարում են աշխատանքի հաշվառքը:

3) Հաշվառքի ղրվածքը հարմարեցնել կոլտնտեսականների պահանջներին, նրանց տալ աշխատանքային գրքույկները, արտադրությունը գրանցել անմիջականորեն աշխատանքի տեղում, այստեղ էլ տալ կոլտնտեսականներին հետաքրքրող բոլոր տեղեկանքներն աշխատանքի հաշվառքի մասին:

4. Աշխատել, վոր հաշվառքն արտացոլել կոլտնտեսականների ամենորյա մասնակցությունն աշխատանքներին, նրա վերաբերմունքը դեպի կոլտնտեսային արտադրությունը: Հաշվառքի ճշգրիտ ղրվածքով բարձրացնել կոլտնտեսականների արտադրական ակտիվությունը, հարվածայնությունը և իսկական սոցիալիստական մրցությունը՝ կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամբապնդման համար:

ԿՐՃԱՏԵԼ ԱՆԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ԾԱՒԲԵՐԸ, ԲԱՐՁՐԱՅՆԵԼ ԱՇԽՈՐԿԱ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

Վորպեսզի ամեն կերպ բարձրացնել աշխուրվա գնահատումը և հենց զրանով ապահովել կոլտնտեսականների շահագրգռվածությունն անընդհատ, արդյունավետ աշխատանքով, միմիայն աշխուրբի խնայողությունը բավական չէ: Դեպի հասարակական գույքի անտնտեսավարի, յերբեմն վնասաբարակական վերաբերմունքը և կոլտնտեսության միջոցների շուայլ ծախսը հաճախ վիժեցնում են ամեն մի աշխատանք, վորը կատարվում է աշխուրվա արժեքը բարձրացնելու համար: Նույնիսկ այն դեպքում, յերբ վարչությունը հարկավոր ծախքեր է անում, բայց այդ մասին կոլտնտեսականները վոչինչ չգիտեն, վերջիններս հաճախ կասկածանքի մեջ են ընկնում, թե արդյոք նպատակահարմար են ծախսված այդ միջոցները, արդյոք կարող է բարձրանալ յեկամուտը, վոր նրանց հասնում է աշխուրբի համաձայն:

կոլտնտեսականների արտադրական ակտիվութունը բարձրացնելու և աշխատանքի վերաբերմամբ նրանց շահագրգռվածութունն ուժեղացնելու համար, պետք է սահմանել այնպիսի կարգ, վոր բոլոր գործնական, ֆինանսական—արտադրական միջոցառումները նախ քան վարչության կողմից հաստատվելը, անպայման ըննարկվեն արտադրական խորհրդակցութուններում, բրիգադներում ու ֆերմաներում:

Առանձնահատուկ ուշադրութուն պիտի դարձնել կոլտնտեսության ֆինանսական պլանի ծախքերի մասին, ծախքերի նախահաշվի մշակման ու քննության, վորպեսզի հենց կոլտնտեսականների մասնակցությամբ կրճատվեն անարդյունավետ ծախքերը, մանավանդ վարչական ծախքերը:

Յերբեմն կոլտնտեսությունների և տեղական կազմակերպությունների ղեկավարները աշխարհը գնահատելիս, չափից դուրս տարվում են ամեն տեսակ ֆոնդերով, վորոնք յերբեմն զգալի տեղ են բռնում կոլտնտեսությունների յեկամուտների բաշխման մեջ:

Ամենից շատ տարածված է գյուղխորհրդի համար հասարակական ֆոնդեր հատկացնելը, իսկ այդ հատկացումների չափը մի քանի կոլտնտեսություններում, մասնավորապես Կանակուռու ռայոնում, 1932 թվին հասնում եր կոլտնտեսության ցանքերի տարածությունների մինչև 9 տոկոսին: Մի կողմ թողնելով հատկացումների չափը, կոլտնտեսային ցանքի այդպիսի հատկացումն ինքնին ապորինի յե, հակասում է կառավարության վորոշմանը «հեղափոխական որինակարության մասին»:

Կոլտնտեսության յեկամուտների բնամթերքային մասի բաշխման մեջ յերբեմն վոչ պակաս տեղ է բռնում, այսպես կոչված, «մասնագետների մատակարարման ֆոնդի ստեղծումը»: Յեթե կառավարությունը պարտավորեցրել է կոլտնտեսություններին իրենց բնամթերքային յեկամուտներից հաց մատակարարել առաջին ու յերկրորդ աստիճանի գյուղական դպրոցների ուսուցիչներին և նրանց ընտանիքներին, ապա տեղական կազմակերպությունները հաճախ

կոլտնտեսության հաշվին մատակարարվողները ցուցակում ավելացնում են գյուղական բոլոր ծառայողներին և բոլոր գործուղվածներին:

Լինում են և այլ ֆոնդեր, որինակ, «Գիգանդ սոցիալիզմ» կոլտնտեսության մեջ (Մեչոտինսկի ռայոն) կոլեքթիվ դպրոցին հատկացվել եր 50 հեկտար ցանք, Պաշլ-Ավիաքիմի բջիշին—40 հեկտար ցորեն, կոլեքթիվ ընկերությանը—6, 5 հեկտար և այլն: Այս ֆոնդերը տրվել են առանց կոլտնտեսականների գիտության, վորով կոպտաբար խախտվել է նրանց իրավունքը իրրե կոլտնտեսության տերերի: Նույնպես տարածված են ամեն տեսակ հարկադիր հատկացումները դպրոցների, հիվանդանոցների, գյուղխորհրդների ջենքերի վերանորոգման, դպրոցների տեխնիկական ծառայողների վարձատրության համար: Յեղել են նույնիսկ այնպիսի փաստեր (Մեչոտինսկու և այլ ռայոններում), յերբ առանձին կազմակերպություններ և մեքենա-տրակտորային կայաններ սեփական ֆերմաներ ունենալու պատրվակով, կոլտնտեսություններում անասուններ և թռչուններ եյին զնում կայուն գներով:

Այս բոլոր ֆոնդերն ու հատկացումներն ապորինի յեն և հակասում են կոլտնտեսությունների կազմակերպչական տնտեսական ամրապնդման, ուստի դատախազության և բանգյուղտեսչության որգանների միջոցով պետք է ամենատվճուղական պայքար մղել նրանց ստեղծման փորձերի դեմ:

Կոլտնտեսություններին տալիք պարտքը մյուս կոլտնտեսությունների և կազմակերպությունների կողմից՝ ամենամիասակար չարիք է հանդիսանում, վորովհետև հնարաւորություն չի տալիս կոլտնտեսություններին տնտեսիկներենց միջոցները, Լաքինսկու կոմունայում բոլոր դրամական միջոցները, վորոնք պիտի բաշխվեյին կոմունարներին, գտնվում էյին ուրիշ կազմակերպությունների մոտ: Կոմունան հնարավորություն չուներ վոչ միայն այդ փողերը տալ կոմունարներին, այլ նույնիսկ կատարել ընթացիկ արտագրական ծախսերը:

Կառավարութիւնը կոլտնտեսութիւններին իրավունք չի տվել վարկավորել ուրիշ կազմակերպութիւններին:

Հարկավորման որենքի համաձայն, կոլտնտեսութիւնն իրավունք չունի փոխառութիւն տալ ուրիշ կազմակերպութիւններին, մինչդեռ կոլտնտեսութիւններին տալիք պարտքը վոչ թե պակասում, այլ ավելանում են: Կոլտնտեսութիւնների և ուսկոլտնտնութիւնների ղեկավարները պիտի աշխատեն վերջացնել փոխադարձ պարտքերի հաշիվները ուրիշ կոլտնտեսութիւնների և կազմակերպութիւններին հետ: Իրամական փոխառութիւնների հետագա բոլոր գործարքները պիտի կատարել միայն Պետական բանկի կամ Սոց. Հողագ. բանկի բաժանմունքների միջոցով: Սա խոշոր չափով կբարելավի կոլտնտեսութիւնների ֆինանսական դրութիւնը և հնարավորութիւն կտա իր ժամանակին տալ կոլտնտեսականների հասանելիքն՝ ըստ նրանց աշխտերին:

Կոլտնտեսութիւնների ղորեղութիւնը թուլացնելու համար, կուլակային և սպիտակ-գլարդիական պոչերը, բացի ցանքի և հացամթերման սարտոստից, դիմեցին նաև հասարակական, կոլտնտեսային գույքի լայն չափով հափշտակման, գողութիւն:

Այժմ միանգամայն ահներև ե, վոր Կուբանում լայն տարածված եր ցորենի, մանավանդ յեզիպտացորենի հափշտակութիւնն ուղղակի դաշտից: Բառիս բուն իմաստով յուրաքանչյուր կոլտնտեսութիւն մեջ, յուրաքանչյուր ստանիցայում յիղել են տասնյակ ու հարյուրավոր ղեպքեր, յերբ անհատականներն ու կոլտնտեսականները գողանում են կոլտնտեսութիւնների ու խորհրտնտեսութիւնների հացը: Կարելի յե բերել մի շարք փաստեր, յերբ կոլտնտեսականներն ու անհատականները, վորոնք բոլորովին ցանք չեն արել և կոլտնտեսութիւննից չեն ստացել հաց, ունեն բաժակտն ղզալի պաշարներ, տասնյակ փթերով ցորեն ու տասնյակ, յերբեմն ել հարյուր փթերով յեզիպտացորեն: Այս յերևույթը Կուբանում անկասկած մասսայական բնույթ ե ստացել և ամենամեծ սպառնալիքն ե վոչ միայն

հացամթերումներին, այլ և հենց կոլտնտեսութիւններին: «Յերևակայեցեք այնպիսի դրութիւնն, յերբ այն կոլտնտեսականը, վորը բարեխիղճ ե աշխատում, ամբողջ ժամանակ գտնվում ե դաշտում և զբաղված ե աշխատանքով, վաստակում ե աշխտերը, հարյուրավոր աշխտերը, գալով կոլտնտեսութիւնն, հաց չի գտնում, վորովհետև ծուլը, յերբեմն կոլտնտեսականն, ավելի հաճախ անհատականը, վորը չի աշխատում, զբաղվում ե հացի և յեզիպտացորենի հափշտակութիւնը և ապրում իր քեֆին: Հարկավոր ե իսկապես լինել գիտակից և անձնագործ կոլտնտեսական, վորպեսզի, չնայելով այդպիսի աղաղակող դրութիւնն, պաշտպանել կոլտնտեսութիւնը և պայքարել նրա համար»:

(ՇԵՐՈՒԴԱՅԵՎ)

ԱՇԽՈՐԵՐԸ ԾԱԽՍԵԼ ԽՍՏՈՐԵՆ ԸՍՏ ՊԼԱՆԻ

Կոլտնտեսութիւններում աշխտերը խնայողաբար ծախսելու միջոցառումներնից ամենակարևորը այն ե, վոր պլանով պիտի նախատեսել և ճիշտ հաշիվ անել, թե քանի աշխտր ե հարկավոր կոլտնտեսութիւնն մեջ կատարվելիք աշխատանքների համար: Աշխտերի ամեն մի ավելացումը— չափից դուրս ծախսումը, վորը շեղվում ե պլանից, պետք ե ազդանշան դառնա այդ ծախսի ճշտութիւնը մանրակրկիտ կերպով ստուգելու համար: Վերը հիշված միջոցառումը նոր կերպով ստուգելու համար: Վերը հիշված միջոցառումը նոր կերպով ստուգելու համար: Սակայն, պլանաչե, նա գործադրվել ե նաև անցյալում: Սակայն, պլանավորման մի քանի թերութիւններին շնորհիվ, այդ միջոցառումը յերբեմն վերածվել ե վոչ մի նշանակութիւնն չունեցող հաշվարկման, վորով չեր կարելի ղեկավարվել գործնական աշխատանքում:

Աշխտերը պլանային հաշիվների հիման վրա ծախսելու հիմնական թերութիւնն այն եր, վոր այդ հաշիվները կազմվում եյին ամբողջ կոլտնտեսութիւնն համար: Սովորաբար, այդ հաշիվներում չեր կարող նախատեսվել աշխատանքների մի ղզալի մասը: Բացի դրանից, անտեղ վերցնում եյին

«արտադրույթի, այսպես կոչված՝ միջին նորմաներն ամբողջ կոլտնտեսութեան համար, վորոնք հաճախ շատ գրուել չցա- վեցնելու համար արտադրվում էին... տեղեկատու գրքերից: Այդպիսի «հաշվարկումներն» արդյունքը պարզ է— հաշված աշխտերը շատ հեռու էին իսկական կարիքի չափից: Ահա թե ինչու այդպիսի հաշվարկումները չեյին կարող աշխո- րերի ծախսման հիմք ծառայել:

Պլանավորման յերկրորդ թերութիւնն այն էր, վոր արտադրական բրիգադը չուներ շատ թե քիչ կայուն ար- տադրական առաջադրութիւն, իսկ սա դժվարացնում էր կոլտնտեսութեան մեջ աշխտերի ծախսման ճիշտ պլանա- վորումը:

Հետագայում այդ թերութիւնները պիտի վերացվեն: Մասնավորապես հարկավոր է—

Բրիգադներին ամբողջ տարվա համար տալ արտադրա- կան կայուն առաջադրութիւն: Վերջինիս մեջ պետք է ցույց տրվի, թե բրիգադն ինչ աշխատանքներ, յէրը և վճի- տեղ պիտի կատարէ այդ աշխատանքների ժամանակ ար- տադրույթի նորմաները, նայած արտադրութեան միջոցնե- րին և աշխատանքի պայմաններին, քանի՞ աշխտը պիտի տրվի բրիգադին՝ յուրաքանչյուր առանձին աշխատանքի և ընդհանրապես բոլոր աշխատանքների համար:

Կասկածից դուրս է, վոր ինչպես էլ պլանավորենք, այնուամենայնիվ կես տարով կամ ավելի յերկար ժամանա- կով առաջուց նախատեսել մի քանի աշխատանքների բոլոր պայմանները— դա անկարելի յէ: Այս պատճառով տարե- կան արտադրական առաջադրութիւնը պետք է ճշովի սեզոնային ագրոպլան-կադագրեով, վորոնք, ինչպես և տա- րեկան արտադրական առաջադրութիւնները, պետք է կազ- մվեն կոլտնտեսային բրիգադի ամենաակտիվ մասնակցու- թեամբ:

Այս պատճառով կոլտնտեսութիւնների կազմակերպչա- կան-տնտեսական ամրապնդման գործում՝ բացառիկ նշանա- կութեան է ստանում անխնա պայքարը կոլտնտեսային գույ-

քի գողութեան ու հափշտակութեան դեմ: Թորերդային կառավարութիւնը հասարակական (սոցիալիստական) սեփա- կանութեան հափշտակման դեմ պայքարելու վերաբերյալ իր դեկրետում, իր ժամանակին նախազուշացրեց կոլտնտեսու- թիւններին կուլակային վտանգի մասին և միևնույն ժա- մանակ պարզ ցուցմունքներ տվեց հասարակական սեփա- կանութեան հափշտակողների դեմ պայքարելու միջոցների մասին (մինչև գնդակահարութիւնը):

Զորահավաքելով բոլոր բարեխիղճ, կոլտնտեսային շինա- րարութեանը հավատարիմ կոլտնտեսականներին.—

Նրանց միջոցով և կուսակազմակերպութիւնների ղեկա- վարութեամբ վճռականապես պայքարելով կոլտնտեսային գույքի ու բերքի հափշտակման դեմ,

Կիրառելով մի շարք միջոցներ աշխտրվա արժեքը բարձ- րացնելու համար,—

Հնարավոր կլինի արագութեամբ շախմատել կուլակային սարտաժող և կոլտնտեսութիւնները հասցնել կազմակերպչ- չական-տնտեսական ամրապնդման ավելի բարձր աստի- ճանի:

Ահա թե ինչու կուսակցութեան Յերկրկումը փետրվարի 4-ին վորոշեց—

Մաքրել մեր կոլտնտեսութիւններն այնտեղ սողոսկած կուլակային տարրերից, արմատախիլ անել ֆետսարարու- թիւնը, կուսակցական շարքերը մաքրել այն բոլորից, վո արդեն այլասերված է, մաքրել նրանցից, ջովքեր կուսակցու- թեան գալթաններն են, ովքեր անբարեհույս են, անկայուն տարրեր են կազմակերպութեան մեջ: (ՇԵՐՈՒՆԱՅԵՎ)

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԿՈՒՏՆՏԵՍԱԿԱՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՇՄԱԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՇԽՈՐԵՐԻ ԾԱԽՍՄԱՆ ՎՐԱ

Բոլոր վերոհիշյալ միջոցառումները, վորոնց նպատակն է տնտեսել աշխտերը, ամեն կերպ բարձրացնել սրանց գնա- հատութիւնը, առանց կոլտնտեսականների ու կոլտնտեսու-

Հիների քննութեան ու մշակման յենթարկվելու, չեն կարող
մի վորևե արդունք տալ:

Չմասնակցելով այդ միջոցառումների մշակման, —

Չհասկանալով նրանց նշանակութունը, —

Առանձին կոլտնտեսականներ ընկնում են կուլակու-
թեան մնացորդների ազդեցութեան տակ: —

Հաճախ սխալ յեզրակացութեաններ են անում և, վոչ
միայն չեն նպաստում այդ միջոցառումների իրազորման,
այլ ընդհակառակը, խանգարում են այս գործին:

Այս յերևութիւնը ներկայումս ամենապարզ կերպով ցույց
ե տալիս, վոր —

Անբաւարար ե մասսայական-բացատրական աշխա-
տանքը:

Անբաւարար ե կոլտնտեսականների մասնակցութեանը
կոլեկտիվ անտեսաւարման բոլոր գործնական հարցերի մը-
շակման ու քննութեան:

Մինչդեռ կոլտնտեսութեանների և տեղական կուս-խոր-
հրդային կազմակերպութեանների շատ ղեկավարներ չեն
կարողանում այդ հասկանալ, անհրաժեշտ յեզրակացութեան-
ներ չեն հանում ազիտ-մասսայական աշխատանքն ուժեղաց-
նելու մասին:

Հաճախ «ձախ» խտորիչները դիմում են մերկ վարչա-
բարութեան, առիթ տալով կոլտնտեսականների դժգո-
հութեան: Ամենավճռական պայքար պիտի մղել դրա դեմ:
Այդ պայքարն ավելի ևս պիտի ուժեղացնել ալ ուղորտու-
նիստների դեմ, վորոնք հովանաւորում են կուլակային
տենդենցները, չեն ուզում սրանց դեմ պայքարել:

Վորպեսզի կոլտնտեսականների հիմնական մասան
մասնակցի կոլտնտեսութեանների կազմակերպչական-տնտե-
սական ամրապնդման, աշխորերի խնայողական ծախսման
հարցերի քննարկման, —

Պետք ե նրանց պարզ բացատրել այս խնդիրները:

Կոնկրետացնել, կոլտնտեսականի համար հասկանալի
դարձնել նրա քննարկած հարցերը:

Իսկական չե կոլտնտեսականների մասնակցութեանը
հաշիւել աշխատանքի գնահատումն աշխորերով և վորոշել,
թե բրիդադն ամբողջ աշխատանքի համար քանի աշխոր ե
ստանալու: Գործնական կյանքում ամեն մի պլան և հաշիվ
պահանջում ե վորևե ուղղում, փոփոխութեաններ: Հաճախ
այդ փոփոխութեանները տեղի չեն ունենում ի հաշիվ աշ-
խորերը վատնելու: Դրա առաջն առնելու համար պետք ե
անցած ժամանակվա որինակով ցույց տալ կոլտնտեսա-
կաններին, թե ինչպես են ծախսվում աշխորերն առանձին
բրիդադներում և ամբողջ կոլտնտեսութեան մեջ: Աշխո-
րերի ծախսը կոլտնտեսականներին ցույց տալ դիագրամ-
ների միջոցով, վորը պարզ ու հասկանալի կլինի նրանց
համար, — նշանակում ե շահագրգռել նրանց, մասնակից
դարձնել սխալներն ուղղելուն, սրել նրանց ուշադրութեանը
աշխորերի զնասարարական վատնման դեմ:

Աշխորերը խնայողաբար ծախսելու ասպարիզում պա-
տասխանատու դեր ունեն նաև կոլտնտեսութեանների վե-
րաքննիչ հանձնաժողովները: Նրանք պարտաւոր են պար-
բերաբար ստուգել աշխորերի բաշխումը՝ թե առանձին մաս-
նաճյուղերում և թե առանձին կոլտնտեսականների վերա-
բերմամբ: Նրանք պետք ե վճռականապես պայքարեն աշ-
խորերը հանցավոր կերպով վատնելու կամ առանձին կոլտն-
տեսականների աշխորերը սխալ հաշիւելու դեմ:

Պայքարել բարձրարժեք աշխորվա համար, կոլտնտե-
սականների վրա ըստ աշխորերի բաժանւող յեկամուտը
բարձրացնելու համար, — նշանակում ե իրագործել այն մի-
ջոցառումներից մեկը, վորոնցով պետք ե կազմակերպչորեն
ու տնտեսապես ամրապնդվեն մեր կոլտնտեսութեանները:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կողմնակալություններում ունենալ ամուր աշխատանքային կարգապահություն	8
Ձերկենել յեկամաների ըստիման սխալները	9
Աշխոհն աշխատանքի գնահատման պայմանական միավորն է	12
Աշխոհերը և կողմնակալությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամբաստանման խնդիրները	14
Վերջ առ աշխոհերի վաճառման	16
Վերջ առ որակարձին	21
Վերադարձի հավասարները	24
Աշխոհերը հաշվել տնտեսական կատարված աշխատանքի քանակի ու վորակի համաձայն	26
ձիշա գնահատել աշխատանքն աշխոհերով	32
Աշխոհերի գրանցումն ու հաշվառը կատարել իր ժամանակին	37
Հատուկ ուշադրություն աշխոհերի հաշվառին	40
Կրճատել անարդյունավետ ծախսերը	43
Աշխոհերը ծախսել խստորին ըստ պլանի	47
Կազմակերպել կողմնակալականների վերանկարգությունն աշխոհերի ծախսման վրա	49



№ 3054

ԲԵ-1

4-մ

Տվ. և նախը 19.11-1933 թ.
Տվ. և նախը 22.11-1933 թ.
Օբ'եմ 1 1/2 լիստա
Կրճաթ 2000 էքս.

Օտ. ըմակտոր
Ռ. Գ. Առաքյալ
Տեխ. ըմակտոր
Գ. Մ. Մարկարյալ.

Սովորակալա Ու Ե-86 Գազ.-կլ. տլ. ՏՐԿՈՍ, Տվտֆորմատ Ե6-125x176 Յառա Ու 930

Գոր. Ղոտո՞ մա Ժոնս.

« Ագգալին գրադարան



NL0206070

393

1 ОУИИ. 1933

30. 827

Цена: 30 коп.

20170

SM

421

SM D



На армянском языке

А. И. ФИРСОВ

ЗА ЭКОНОМИЮ ТРУДОДНЕЙ
В КОЛХОЗАХ.

И-во „СЕВЕРНЫЙ КАВКАЗ“
ԳՐԱՊՈՒԿԱԾԵՐ

ՈՐՈՇՐԿ-ԴՈՆ ՍՈՍՈՎՈՎՈՒՄ ՓՈՂ. 53
ԳՐԱԿԵՆՏՐՈՆ, ԿԵՆԳՈՑԵՆՏՐ